زیارت آل یس

نظریه مقصد جامع انسان

اصغر طاهرزاده

بسم الله الرحمن الرحیم

زیارت آل یس: نظر به مقصد جان هر انسان

نویسنده:

اصغر طاهرزاده

ناشر چاپی:

لب المیزان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

زیارت آل یس: نظر به مقصد جان هر انسان

مشخصات کتاب

سرشناسه : طاهرزاده، اصغر، ۱۳۳۰ -

عنوان قراردادی : زیارتنامه آل یاسین. شرح

عنوان و نام پدیدآور : زیارت آل یس: نظر به مقصد جان هر انسان / اصغر طاهرزاده.

مشخصات نشر : اصفهان: لب المیزان، ۱۳۸۶.

مشخصات ظاهری : ۱۰۶ ص.؛ ۵/۱۱ × ۲۰ س م.

شابک : ۷۰۰۰ ریال : ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۰۹-۰۰-۰ ؛ ۹۰۰۰ ریال (چاپ دوم) ؛ ۹۰۰۰ ریال (چاپ سوم) ؛ ۲۵۰۰۰ ریال (چاپ ششم)

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : چاپ دوم: ۱۳۸۷.

یادداشت : چاپ سوم: ۱۳۸۸.

یادداشت : چاپ ششم: ۱۳۹۱.

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر : نظر به مقصد جان هر انسان.

موضوع : زیارتنامه آل یاسین -- نقد و تفسیر

رده بندی کنگره : BP۲۷۱/۷ /آ۷۰۴۲۲ ط۵ ۲۵ ۱۳۸۶

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۷۷۷

شماره کتابشناسی ملی : م۸۵-۴۵۱۵۴

ص: ۱

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

زیارت آل یس نظر به مقصد جان هر انسان

اصغر طاهرزاده

۱۳۸۵

ص: ۳

فهرست مطالب

امام علیه السلام نمایش کامل ترین حمد و استغفار ۵۹

ص: ۵

آثار منتشر شده از استاد طاهرزاده ۱۰۷

ص: ۶

مقدمه

کتابی که در اختیار دارید حاصل سخنرانی استاد طاهرزاده در شب پانزده شعبان است، و تلاشی است برای روشن شدن معنی حقیقی ملاقات و رؤیت مقام معنوی حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه به همان طریقی که خودشان به ما آموزش داده اند، که پس از پیاده شدن سخنرانی از نوار و تصحیح و تکمیل مطالب آن توسط سخنران محترم، به صورت این نوشته در اختیار خوانندگان محترم قرار می دهیم.

همچنان که ملاحظه خواهید کرد محتوای زیارت آل یس از معارف فوق العاده بلندی برخوردار است و ضرورت دارد که به کمک شروح مختلف و مفصل بدان پرداخته شود و سخنران محترم با شرح مختصر خود، ما را متوجه این موضوع نموده اند،

و همچنان که خودشان اظهار می دارنـد در این شـرح سـعی شده مطالب در نهایت اختصار بیان شود تا اتصال خواننده با اصـل متن زیـارت محفوظ بمانـد، ولی چنـانچه مایـل بودیـد موضوع را به طور مفصـل دنبـال کنیـد به دیگر آثـار ایشـان در رابطه با معارف مهدویت و مقام واسطه فیض بودن حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه رجوع فرمایید.

به امید آن که توانسته باشیم قدمی در احیاء فرهنگ و یاد اهل البیت علیهم السلام برداشته باشیم.

گروه فرهنگی المیزان

ص: ۸

مقدمه مولف

باسمه تعالی

معنی حقیقی زیارت یا ملاقاتِ حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه به آن صورتی است که خود حضرت عجل الله تعالی فرجه به ما آموخته اند.آن گاه که قبل از آموزش زیارت آل یاسین فرمودند: «هرگاه خواستید توجه کنید به وسیله ما به سوی خدا و به سوی ما، پس بگویید چنان که خدای تعالی فرمود: «سَلامٌ عَلَی آلِ یس السَّلامُ عَلَیْکَ یَا دَاعِیَ اللَّهِ وَ رَبَّانِیَّ آیَاتِهِ ....». پس چنانچه ملاحظه می فرمایید خود حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه از طریق زیارت آل یاسین، راه ملاقات با وجود مقدس خود را به ما نشان داده اند، عمده درست برخوردکردن با آن راه و رسم است.

ص: ۹

در شرح زیارت آل یاسین سعی شده است از طریق آن زیارت به حقیقت معنوی امام علیه السلام نظر کنیم و آن حضرت را با صفات مخصوص به خودشان مورد خطاب قرار دهیم و سپس از امامِ حیّ و حاضر، جوابی مناسب آن صفات بشنویم.

در این شرح همه تلاش برای تحقق چنین ملاقاتی است. به طوری که بتوانیم حقیقت امام را با تمام صفات ملاقات کنیم و آن حضرت نیز با تمام انوارِ مخصوص به خود جواب ملاقات ما را بدهند. و معنی ملاقات واقعی که به ما آموزش داده اند این نوع ملاقات است که بهره فراوانی نیز به همراه دارد.

خوانندگان عزیز عنایت داشته باشند که سعی شده مطالب در نهایت اختصار بیان شود، لذا شایسته است با دقت هرچه بیشتر به نکات مطرح شده توجه گردد.

طاهرزاده

ص: ۱۰

زیارت آل یس

سَلامٌ عَلَی آلِ یس السَّلامُ عَلَیْکَ یَا دَاعِیَ اللَّهِ وَ رَبَّانِیَّ آیَاتِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَابَ اللَّهِ وَ دَیَّانَ دِینِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ دَلِیلَ إِرَادَتِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا تَالِیَ کِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ السَّلامُ عَلَیْکَ فِی آنَاءِ لَیْلِکَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِکَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَقِیَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مِیثَاقَ اللَّهِ الَّذِی أَخَذَهُ وَ وَکَّدَهُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِی ضَمِنَهُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَ الْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ وَ الْغَوْثُ وَ الرَّحْمَهُ الْوَاسِعَهُ وَعْدا غَیْرَ مَکْذُوبٍ السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقُومُ السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقْعُدُ السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقْرَأُ وَ تُبَیِّنُ السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُصَلِّی وَ تَقْنُتُ السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَرْکَعُ وَ تَسْجُدُ السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُهَلِّلُ وَ تُکَبِّرُ السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَحْمَدُ وَ تَسْتَغْفِرُ السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُصْبِحُ وَ تُمْسِی السَّلامُ عَلَیْکَ فِی اللَّیْلِ إِذَا یَغْشَی وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّی السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُولُ السَّلامُ عَلَیْکَ بِجَوَامِعِ السَّلامِ أُشْهِدُکَ یَا مَوْلایَ أَنِّی أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ لا حَبِیبَ إِلا هُوَ وَ أَهْلُهُ وَ أُشْهِدُکَ یَا مَوْلایَ أَنَّ عَلِیّا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ حُجَّتُهُ وَ الْحُسَیْنَ حُجَّتُهُ وَ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ حُجَّتُهُ وَ عَلِیَّ بْنَ مُوسَی حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ وَ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ حُجَّهُ اللَّهِ أَنْتُمُ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ وَ أَنَّ رَجْعَتَکُمْ حَقٌّ لا رَیْبَ فِیهَا یَوْمَ لا یَنْفَعُ نَفْسا إِیمَانُهَا لَمْ تَکُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ کَسَبَتْ فِی إِیمَانِهَا خَیْرا وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ نَاکِرا وَ نَکِیرا حَقٌّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ النَّشْرَ حَقٌّ وَ الْبَعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِرْصَادَ حَقٌّ وَ الْمِیزَانَ حَقٌّ وَ الْحَشْرَ حَقٌّ وَ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ الْجَنَّهَ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ الْوَعْدَ وَ الْوَعِیدَ بِهِمَا حَقٌّ یَا مَوْلایَ شَقِیَ مَنْ خَالَفَکُمْ وَ سَعِدَ مَنْ أَطَاعَکُمْ فَاشْهَدْ عَلَی مَا أَشْهَدْتُکَ عَلَیْهِ وَ أَنَا وَلِیٌّ لَکَ بَرِی ءٌ مِنْ عَدُوِّکَ فَالْحَقُّ مَا رَضِیتُمُوهُ وَ الْبَاطِلُ مَا أَسْخَطْتُمُوهُ وَ الْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ وَ الْمُنْکَرُ مَا نَهَیْتُمْ عَنْهُ فَنَفْسِی مُؤْمِنَهٌ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ بِکُمْ یَا مَوْلایَ أَوَّلِکُمْ وَ آخِرِکُمْ وَ نُصْرَتِی مُعَدَّهٌ لَکُمْ وَ مَوَدَّتِی خَالِصَهٌ لَکُمْ آمِینَ آمِینَ و بعد از آن این دعا خوانده شود اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی

مُحَمَّدٍ نَبِیِّ رَحْمَتِکَ وَ کَلِمَةِ نُورِکَ وَ أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِی نُورَ الْیَقِینِ وَ صَدْرِی نُورَ الْإِیمَانِ وَ فِکْرِی نُورَ النِّیَّاتِ وَ عَزْمِی نُورَ الْعِلْمِ وَ قُوَّتِی نُورَ الْعَمَلِ وَ لِسَانِی نُورَ الصِّدْقِ وَ دِینِی نُورَ الْبَصَائِرِ مِنْ عِنْدِکَ وَ بَصَرِی نُورَ الضِّیَاءِ وَ سَمْعِی نُورَ الْحِکْمَةِ وَ مَوَدَّتِی نُورَ الْمُوَالاةِ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ حَتَّی أَلْقَاکَ وَ قَدْ وَفَیْتُ بِعَهْدِکَ وَ مِیثَاقِکَ فَتُغَشِّیَنِی رَحْمَتَکَ [رَحْمَتُکَ] یَا وَلِیُّ یَا حَمِیدُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی [مُحَمَّدٍ] حُجَّتِکَ فِی أَرْضِکَ وَ خَلِیفَتِکَ فِی بِلادِکَ وَ الدَّاعِی إِلَی سَبِیلِکَ وَ الْقَائِمِ بِقِسْطِکَ وَ الثَّائِرِ بِأَمْرِکَ وَلِیِّ الْمُؤْمِنِینَ وَ بَوَارِ الْکَافِرِینَ وَ مُجَلِّی الظُّلْمَةِ وَ مُنِیرِ الْحَقِّ وَ النَّاطِقِ بِالْحِکْمَةِ وَ الصِّدْقِ وَ کَلِمَتِکَ التَّامَّةِ فِی أَرْضِکَ الْمُرْتَقِبِ الْخَائِفِ وَ الْوَلِیِّ النَّاصِحِ سَفِینَةِ النَّجَاةِ وَ عَلَمِ الْهُدَی وَ نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَی وَ خَیْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَی وَ مُجَلِّی الْعَمَی [الْغَمَّاءِ] الَّذِی یَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلا وَ قِسْطا کَمَا مُلِئَتْ ظُلْما وَ جَوْرا إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ‏ءٍ قَدِیرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی وَلِیِّکَ وَ ابْنِ أَوْلِیَائِکَ الَّذِینَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِیرا اللَّهُمَّ انْصُرْهُ وَ انْتَصِرْ بِهِ لِدِینِکَ وَ انْصُرْ بِهِ أَوْلِیَاءَکَ وَ أَوْلِیَاءَهُ وَ شِیعَتَهُ وَ أَنْصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمُ اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ کُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ جَمِیعِ خَلْقِکَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ یَمِینِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ احْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ مِنْ أَنْ یُوصَلَ إِلَیْهِ بِسُوءٍ وَ احْفَظْ فِیهِ رَسُولَکَ وَ آلَ رَسُولِکَ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ أَیِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْ نَاصِرِیهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِیهِ وَ اقْصِمْ قَاصِمِیهِ وَ اقْصِمْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْکُفْرِ وَ اقْتُلْ بِهِ الْکُفَّارَ وَ الْمُنَافِقِینَ وَ جَمِیعَ الْمُلْحِدِینَ حَیْثُ کَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلا وَ أَظْهِرْ بِهِ دِینَ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْنِی اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ شِیعَتِهِ وَ أَرِنِی فِی آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ مَا یَأْمُلُونَ وَ فِی عَدُوِّهِمْ مَا یَحْذَرُونَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِینَ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ

ص: ١٢

بسم الله الرحمن الرحیم

(اَلسَّلامُ عَلی مُحْیِی الْمُؤمِنینَ وَ مُبیرِ الْکافِرینَ اَلسَّلامُ عَلَی الْمَهْدِیِّ الْاُمَم اَلسَّلامُ عَلَی الْقائِمِ الْمُنْتَظَر وَ الْعَدْلِ الْمُشْتَهَر اَلسَّلامُ عَلی بَقِیَّهِ اللهِ فی بِلادِهِ)(۱)

سلام بر آن امامی که موجب احیاء مؤمنین و نابودی کافران خواهد شد. سلام بر مهدی امّت، سلام بر قائم منتظَر و عدل مورد نظر... سلام بر بقیه الله در هرجایی، که آن جا شهر خدا خواهد بود.

مقدمتاً تولد انسان کامل، حضرت بقیه الله اعظم، واسطه فیض، قطب عالم امکان، امام زمان عجل الله تعالی فرجه را تبریک عرض می کنم و امیدوارم که تولد ایشان برای جان ما، برکه با برکتی باشد که ظرفیت ظهور همه اسماء الهی در آن ممکن گردد، زیرا که

۱- مفاتیح الجنان قسمتی از زیارت مخصوص امام زمان عجل الله تعالی فرجه .

مقام حقیقیِ تعلیم همه اسماء الهی، مقام عظمای آن حضرت است.

بنده بنا دارم در این جلسه با طرح مقدمه ای در رابطه با امام شناسی، از طریق زیارت آل یاسین به زیارت و ملاقات امام عصر عجل الله تعالی فرجه برویم، ولی همچنان که خودتان مستحضرید، معرفت و شناخت مقام ائمه علیهم السلام شرط درست زیارت کردن آن عزیزان است. پس به مقدمه ای که عرض می کنم عنایت کافی بفرمایید.

معرفت؛ هدف خلقت

تصور عموم مردم این است که خداوند خلقشان کرده است تا از طریق یک زندگی عادی دینداری کنند و انتظار دیگری هم از آنها نیست. در حالی که مفسرین در تفسیر آیه «ماخَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْاِنْسِ اِلّا لِیَعْبُدُون»(۱) که می فرماید: جن و انس را برای عبادت خلق کردیم. در تفسیر «لِیَعْبُدُون» فرموده اند: «لِیَعْرِفُون» یعنی برای معرفت. پس معنی آیه عبارت می شود از این که؛ خداوند می فرماید: انسان و جن را خلق کردیم تا اهل معرفت شوند. حال اگر متوجه باشیم که برای

۱- سوره ذاریات، آیه۵۶.

معرفت به حقایق عالیه خلق شده ایم، پس باید بپذیریم به اندازه ای که معرفت ما نسبت به حقایق عالیه و ذوات مقدسه پایین است، به همان اندازه از فلسفه خلقتمان دوریم و از نتیجه ای که باید از زندگی بگیریم، محروم هستیم. مثلاً درخت سیبی که باید میوه سیب بدهد، اگر میوه ای غیر از سیب بدهد، عملاً آنچه را اقتضای درخت سیب بودنش است انجام نداده است و دیگر آن درخت را به عنوان درخت سیب نمی توان شناخت. اگر انسان برای عبادت خلق شده است و عبادت هم باید با معرفت شروع شود و به معرفت بالا‌تر ختم شود، پس هرکس به اندازه معرفتش به حقایق عالیه، به مقصد حقیقی خلقتش نزدیک شده و هرکس به اندازه ای که به مقصد خلقتش نزدیک نشده است، هر کار دیگری کرده باشد، کاری که باید بکند و از آن طریق به وجود خودش معنی بدهد، نکرده و عملاً همه کارهایش پوچ است. مثل درخت سیب که هر میوه دیگری بدهد، اگر میوه سیب ندهد، عملاً دیگر درخت سیب نیست، حالا شاخه و برگ بدهد ولی سیب ندهد، این درخت سیب نیست و نمی توان به آن درخت سیب گفت. انسانی هم که زندگی اش منجر به معرفت نسبت به حقایق نشود، عملاً معنی انسان بودن را از دست داده است.

البته توجه داشته باشید که عبادت صحیح منجر به قرب می شود و قرب یعنی اُنس بیشتر با حقایق عالیه و این خودش منجر به معرفت می شود، آن هم از بهترین نوع معرفت که همان معرفت حضوری است.

عالی ترین معرفت، معرفت به امام علیه السلام

از جمله موضوعاتی که در معارف دینی جایگاه بسیار بلندی دارد، امام شناسی یا معرفت به مقام امام است و درست به همان اندازه که جایگاه آن بلند است، دست یابی به آن آسان نیست، ولی از آن طرف هم برکات شناخت امام نامحدود است. عمده آن است که ما تصور نکنیم شناخت حقایق، کاری آسان و با اندک تأمل به دست آمدنی است. مگر خداشناسی آسان است که امام شناسی آسان باشد؟! این انتظار غلطی است که بدون تلاش لازم بخواهیم به معارف بلند دست پیدا کنیم. اگر مسئله ساده بود، نمی فرمودند: هدف از خلقت جن و انس، به دست آوردن معرفت است.

بسیار کم اند کسانی که خدا را لااقل در آن حدّی که خداست، بشناسند و بپرستند. البته فعلاً بحث در رابطه با چگونگی شناخت خدا نیست، عرض بنده این است که بعضی ها آنچه می پرستند در حقیقت خدا نیست.

ص: ۱۶

امـام خمینی«رحمه الله علیه» می فرمودنـد: آیت الله حجّت«رحمه الله علیه» فرموده بودنـد: «فلانـی کـافر عـادلی است.» از ایشـان پرسیده بودنـد: حاج آقا! اگر کافر است، چگونه عادل است؟ و اگر عادل است، چگونه کافر است؟ فرموده بودند: کافر است، چون خـدایی که او می پرسـتد، خـدای واقعی نیست، یک چیزی در ذهن خود ساخته است و می پرسـتد، امّا عادل است، چون نمی خواهـد حقّ بقیه را غصب کنـد. بعضـی ها خدا را نمی پرسـتند و به واقع خدا ندارند و در حدّی هم که می توانند خدا را بیابنـد، فکر نمی کننـد. اعمـال هرکس به انـدازه معرفتش قبول می شود، حالا اگر کسـی عقلش را به کار نبرد و متوجه حقایق عالیه نشود، باید حساب خود را خودش در این دنیا بکند که چه انتظاری در قبولی و نتیجه اعمالش باید داشـته باشد. کسی که در حـدّ شـناختن صـحیح خـدا، فرصت برای خود ایجـاد نکرد و در آن راسـتا تفکر ننمود، هنوز به مرز انسـانیت نرسـیده است. خداشناسـی کار می خواهـد، زحمت می خواهـد، فراغت می طلبد و بلکه واجب ترین امر است. البته عرض بنده این نیست که همه ما باید فیلسوف یا متکلم بشویم، ائمه علیهم السلام نه فیلسوف بودند و نه متکلم، ولی با قلب زلالی که داشتند و با رعایت کامل موازین شرعی، خداوند بر قلب آن ها تجلی نمود، آن هم تجلی کامل و تمام.

عزیزان می دانید که خداشناسی از نماز، روزه و حج و...، از همه این ها واجب تر و مهم تر است. مسئله اوّل رساله های عملیه را مطالعه بفرمایید، می فرمایند: عقیده مسلمان به اصول دین باید از روی دلیل باشد. لذا است که روایات ما متذکر می شوند: اگر کسی اصول دین را قبول نداشته باشد، اصلاً عباداتش باطل است. مرحوم نراقی«رحمه الله علیه» در معراج السعاده می فرمایند: واجب ترین کار برای هر انسانی شناخت خداوند است. البته هرکس به مقدار وسعش باید تلاش کند. اما همه باید خدا را بشناسند، آن وقت، خداشناسی که واجب ترین واجب هاست، برای روح و ذات و جان انسان بسیار لازم و مفید است. به نظر شما آیا کسانی که خدا را قبول ندارند، از آن جهت است که خیلی متفکرند و لذا متوجه شده اند خدا نیست، یا در این رابطه اصلاً فکر نکرده اند؟ این مسلم است که هرجا خداشناسی هست، تفکر مطرح است و هر جا بی فکری و لاابالی گری هست، بی خدایی در صحنه است. شما یک نفر را پیدا نمی کنید که واقعاً از سر تفکر بگوید: به این دلیل خدا نیست. کسانی که منکر خدا هستند، به اندازه یک آدم معمولی هم فکر نکرده اند؛ که چون این مسئله روشن است از آن می گذریم.

ص: ۱۸

اهمیت شناخت امام علیه السلام

علاوه بر معرفت به توحید و معاد و نبوت که باید نسبت به فهم درست هر کدام از آن ها اندیشه ها را به کار گرفت، مسئله امام شناسی و پیرو آن امام زمان شناسی است. اگر انتظار دارید بدون تفکر و تعمق و بدون داشتن مبانی عقلی، امام را بشناسید، مطمئن باشید چنین چیزی ممکن نیست. امام شناسی یک کار بزرگ عقلی و قلبی است، تا آن جایی که إن شاء الله بتوان از پرتو مقام معنوی ذوات مقدسه امامان برخوردار شد. پس اوّلین نکته ای که نباید از آن غفلت نمود، برنامه ریزی و آمادگی برای شناخت امام است، در حدّی که آن را به عنوان یکی از کارهای اصلیِ فعالیت های دینی خود قلمداد کنیم. روایات بسیار موثق و خوبی در مورد وجود امام زمان عجل الله تعالی فرجه داریم که آن روایات، نور چشم ماست و عموماً سنّی و شیعه آن ها را نقل کرده اند. این روایاتی که می گوید مهدی امّت پیامبر صلی الله علیه و آله از قریش است و یازدهمین فرزند فاطمه زهرا علیها السلام و از نسل امام حسین علیه السلام است، همه این ها روایاتی است که در متون دینی شیعه و سنی بدان اشاره شده است؛ از جمله حدیث جابر بن عبدالله انصاری است که از قول پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نام هر یازده امام را تا حسن بن علی علیه السلام یعنی حضرت امام

عسگری علیه السلام نقل می کند، بعد حضرت می فرمایند: «و پس از او فرزندش است که نام و کنیه او با نام و کنیه من یکی است، و خداوند او را بر همه جهان حاکم می سازد و اوست که از نظر مردم پنهان می شود و غیبت او طولانی است تا آن جایی که فقط افرادی که ایمان آنان استوار و آزموده و عمیق است، بر عقیده خود در مورد امامت او باقی می مانند».(۱)

بنابراین از جهت متنِ روایاتی که نسبت به توجه به وجود مقدس امام زمان عجل الله تعالی فرجه قابل اطمینان باشد هیچ مشکلی نداریم.(۲)

آنچه را باید عنایت داشته باشید این است که اصرار زیادی در متون روایی در «شناخت امام» شده است. راوی می فرماید: «سمعت اباجعفر علیه السلام یقول: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إمامٌ فَمَوْتُهُ مِيْتَةٌ جاهِلِيَّةٌ وَ لا يُعْذَرُ النّاسُ حَتّى يَعْرِفُوا اِمامَهُم وَ مَنْ ماتَ وَ هُوَ عارِفٌ لِإمامِهِ، لا يَضُرُّهُ تَقَدُّمُ هذَا الْأمْرُ أَوْ تَأَخُّرُهُ وَ مَنْ مَاتَ عَارِفًا لإمَامِهِ كانَ كَمَنْ هُوَ مَعَ الْقائِمِ صلى الله عليه و آله فی فُسطاطِهِ»(۳) یعنی؛

۱- «منتخب الاثر»، لطف الله صافی، ص۱۰۱- «مناقب مرتضوی»، کشفی ترمذی حنفی، ص۵۶.
۲- به کتاب هایی چون عبقات الانوار، المراجعات، الغدیر، احقاق الحق و منتخب الاثر مراجعه شود که مجموعه ای از احادیث مربوط به حقّانیت ائمه معصومین علیهم السلام را از کتاب های تفسیر و حدیث اهل سنّت گردآوردی کرده اند.
۳- بحار، ج۲۳، ص ۷۷، حدیث ۶.

هرکس بمیرد و برای او امامی نباشد، به مرگ جاهلیت مرده است و هیچ عذری از او در عدم شناخت امام قبول نمی شود، و اگر کسی بمیرد و امام زمان خود را بشناسد، جلو و عقب افتادن ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه به او ضرر نمی زند، و اگر کسی توانست امامش را بشناسد ولی مرگش قبل از ظهور حضرت فرا رسید، مثل کسی است که در خیمه امام زمان عجل الله تعالی فرجه نشسته است، و باز در روایت دیگر دارد مثل کسی است که همراه امام می جنگد.»

ملاحظه می فرمایید که تأکید حضرت بر روی شناخت امام است و می فرمایند؛ هیچ عذری در عدم شناخت امام از کسی قبول نمی شود. پس اصلی ترین مسأله را باید در شناخت امام دانست.

در روایت مشهوری که سنّی و شیعه بر آن تأکید دارند هست که رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرمایند: «مَنْ ماتَ وَ لَمْ یَعْرِف اِمامَ زَمانِهِ ماتَ مِیْتَهً جاهِلِیَّهً»(۱) یعنی؛ اگر کسی بمیرد و امام زمان خودش را درک نکند به مرگ جاهلیت مرده است.»

ص: ۲۱

۱- مسند احمد حنبل، ج۴، ص ۹۶- مجمع الزوائد، ج۵، ص ۲۲۴ و ۲۳۵- صحیح مسلم، ج۶، ص ۲۲ (نقل از ترجمه الغدیر ج۲۰ ص۲۴۲).

مسلّم منظور از شناختن امام زمان عجل الله تعالی فرجه ، شناختن مقام و مرتبه قدسی آن حضرت است و این نوع شناختن است که ارزش دارد و تنها انسان هایی به چنین شناختی نائل می شوند که ملاک داشته باشند و قواعد حق و باطل را تا اندازه ای بدانند. به عنوان مثال؛ همان چیزی که در رابطه با شناخت امام خمینی«رحمه الله علیه» پیش آمد؛ خیلی ها ایشان را می دیدند، می دانستند هم که اسم این آقا چیست، ولی دیدیم که او را نشناختند، چون مقصدش را نمی فهمیدند. او را می دیدند حرف های او هم به گوششان می خورد، امّا شناختن او قاعده و ملاک دیگری می خواست. کسی که ملاک های توحیدی ندارد، چطور امام زمان را که متذکر توحید است می شناسد؟! در آخر دعای شریف ندبه در وصف امام زمان عجل الله تعالی فرجه می گویید: «اللَّهُمَّ وَ نَحْنُ عَبِيدُكَ التَّائِقُونَ إِلَى وَلِيِّكَ الْمُذَكِّرِ بِكَ وَ بِنَبِيِّكَ خَلَقْتَهُ لَنَا عِصْمَةً وَ مَلاذا...» یعنی؛ خدایا! ما بندگان کوچک تو، مشتاق ولیّ تو هستیم، همان کسی که متذکر به تو و به پیامبر تو است، و او را خلق کردی تا برای ما وسیله نجات از گناهان و پناه ما باشد. بنابراین باید بدانیم دنبال کسی هستیم که متذکر خدا و راه و روش پیامبرخدا صلی الله علیه و آله است، وگرنه چگونه می توانیم امام زمان عجل الله تعالی فرجه را تصدیق کنیم. پس باید فکر آن حضرت را شناخت، مقصدش را شناخت، و این کار آسانی

نیست، بایـد اندیشه را به کار انداخت. آیا کسانی که منکر وجود مقدس حضـرت اند، خیلی فکر کرده اند و نیافته اند؟ یا عقل شان را تعطیل کرده اند و چشـمشان را بسـته اند و ندیده اند؟! آیا دانشمندان و متفکران و محقّقانی که وارد این موضوع شدند و فکر کردنـد، هر چه جلوتر رفتنـد،موضوع برایشـان روشن تر شـد یا هر چه جلو رفتنـد انکارشان بیشتر شـد؟ بعضـی از چیزها هست که هر چه بیشـتر تحقیق می کنی، بیشـتر به نبودش پی می بری، مثـل «غول» که هر چه بیشـتر تحقیق می کنی می فهمی، سـاخته ذهن است و حقیقت نـدارد. در مقابـل، بعضـی از چیزها هست که حقیقتش بالاتر از آن است که به راحتی بتوان به آن دست یـافت، ولی هر چه بیشتر تحقیق کنی، بیشتر به حقیقت آن نزدیـک می شوی. مسـئله امـام زمان عجل الله تعالی فرجه این خصوصیت را دارد که هر چه بیشتر تحقیق کنی نه تنها بیشتر می پذیری، بلکه شیدای این مقام هم می شوی. نهایتش این است که گاهی مطلب به قدری بزرگ است که آدم درمی ماند چگونه می توان این حقیقت بزرگ را برای مردم روشن کرد، و لذا می گوید: خدایا! خودت مسئله را حل کن که ملّت متوجه چنین مقامی بشوند.

ص: ۲۳

چگونگی شناخت امام علیه السلام

پس از این که متوجه اهمیت شناخت امام علیه السلام شدیم، مسأله دیگری که پیش می آید این است که امام را چگونه بشناسیم؟ قبلاً راجع به مقام امام و نحوه حضور امام بحث کرده ایم، این جا به ذکر یک نکته و دو مثال اکتفا می کنم.

نکته ای که در کتاب «مبانی معرفتی مهدویت» مفصلاً عرض شد این بود که طبق یک قاعده بدیهی، «هرچیزی باید به اصل خودش برگردد.» مثلاً هر چیز شیرینی باید به شکر که اصل شیرینی و عین شیرینی است، برگردد، همان طور که هر تری به عین تری برمی گردد، که آب است. با توجه به این قاعده است که می گوییم همه ما انسانیم، اما هیچ کدام انسان کامل نیستیم. پس باید انسانیت ما به انسان کامل یا عین انسان برگردد. بنابراین عین انسان همیشه در عالم هست که ما می توانیم از جهت انسانیت از او نور بگیریم و در راستای انسانیت رشد کنیم، و عنایت داشته باشید حقیقت انسان یا انسان کامل، حقیقتی است فوق جسم و مکان و زمان. زن ها و مردها همه انسان اند، ولی قطب جان همه انسان ها امام زمان عجل الله تعالی فرجه است، لذا معنی نمی دهد که زن ها بگویند چون امام زمان عجل الله تعالی فرجه مرد است، پس امام ما نیست، چون آن حضرت انسان کامل و

قطب جـان انسانیت انسان هاست. امام عین انسانیت است، پس هر انـدازه بخواهی در انسانیت کامل شوی، فقط در گرو ارتباط و بهره گیری از امـام زمان عجل الله تعالی فرجه به دست می آیـد. چون شـما اگر انسان بشویـد، کامل می شویـد، همچنان که درخت سیب اگر سیب بزرگِ آب دار بدهد درخت سیب کامل است، اگر فقط برگ بدهد، درخت سیب کامل نیست. انسان اگر انسانیتش شدید شود، به مقصد رسیده است، مقصد هر انسانی، انسان کامل است.

در اواخر دعای عزیز ندبه خطاب به آن حضـرت عرضه می داری: «بِنَفْسـی اَنْتَ اُمْنِیَّهُ شائِقٍ یَتَمَنّی، مِنْ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَهٍ ذَکَرا فَحَنّا» یعنی؛ به جانم سوگنـد تو آن آرمان بلند وشور آفرینی هستی که مورد آرزو و توجّه همه می باشـی، هر زن و مرد مؤمنی تو را یاد می کند و از دوری تو می نالد. این که می فرماید حضـرت آرزوی همه انسان ها هستند، حرف خیلی دقیق و عمیقی است. یعنی آن انسـان کاملی که امام و جلوه نهایی هر کسـی است، آرزوی ماست، چون ما انسانیم، اما انسان کامل نیستیم، ولی سـیر به سوی انسان کامل مقصـد و آرمان و آرزوی ما است. درخت سـیب اگر یک سـیب کوچک و کم آب بدهـد، به مقصـدش نرسیده است، مقصد درخت سیب این است که سیب کامل بدهد. جان همه انسان ها و مقصد و

مقصود همه انسان ها و محل و جایگاه نموّ همه انسان ها، یعنی آن جایی که همه ابعاد کمالی خودشان را می یابند، و آن مقام مقدس امام زمان عجل الله تعالی فرجه است. شما فقط و فقط در راستای ارتباط با امام زمان عجل الله تعالی فرجه و در راستای برخورداری از انوار آن حضرت، همه وجودتان را در حال کمال می یابید. البته بحث درباره این موضوع آن قدر لطیف، ظریف، دقیق و عمیق است که بزرگان می فرمایند: با رعایت بسیاری از دقایق و ظرائف إن شاءالله به مسیری که باید برسیم، می توان رسید.

پس گفتیم که امام، انسان کامل است و لذا قبله همه انسانیت ما، امام است. هر درجه از انسانیت را که بخواهیم باید از طریق ارتباط با امام و از راه جلبِ نظر مبارک آن حضرت به دست آوریم، به همین جهت در دعای ندبه عرضه می داری: «وَامْنُنْ عَلَیْنا بِرِضاهُ» یعنی؛ خدایا! با ایجاد رضایت قلب مبارک امام زمان عجل الله تعالی فرجه بر ما منت بگذار. تقاضا می کنی خدایا! تو کمک کن تا قلب امام زمان عجل الله تعالی فرجه از ما راضی باشد. این فراز از دعا نکته دقیقی است و از شعور دینی بلندی ریشه گرفته است، معنی اش این است که شما وقتی کامل می شوید که انسان کامل به شما توجه کند و چون آن حضرت در آن مقام تماماً قلب است، می خواهی قلب امام زمان عجل الله تعالی فرجه از شما راضی باشد، چون قلب امام زمان قلب کلّ است، سلطان قلب ها است. هر

قلبی به انـدازه ای که به قلب کل نزدیک است، قلب است، و از گوهر انسانیت بهره مند است، وگرنه اصـلاً قلب نیست، وَهم و خیال است. گفت:

دل

یکی گوهری است ربانی

خانه

دیو را چه دل خوانی

آنکه

دل نام کرده ای به مجاز

روبه

سوی سگان کوی انداز

متأسـفانه؛ مـا محلِ وَهم و خیال را دل نام نهاده ایم و خودمان را از دل حقیقی محروم نموده ایم که اصل این موضوع در بحث «امام زمان عجل الله تعالی فرجه قلب عالم هستی»(۱)

بحمدالله تا حدّی روشن شده است.

امام، اصل عالم و آدم

امـام یـک دُرّ قیمتی است و برای یـافتن این دُرّ بایـد تلاـش اساسـی بکنیم، همه حقیقت هر انسانی در رابطه با امام علیه السـلام محقق می شود. ارتبـاط منِ شـما با تن شـما چگونه است؟ می گوییـد: من با چشـمم می بینم، من با گوشم می شـنوم، پس آن بیننده و شـنونده اصلی «منِ» شما است، چشم و گوش به نور منِ شما، شنوایی و بینایی دارند. اعضاء تن شما، خود شما نیستند، تن شما در موقع خواب، در رختخواب است، ولی خودتان که همان من شما است، خواب می بینید، پس معلوم است که

۱- «مبانی معرفتی مهدویت»، طاهرزاده.

خودتان غیر از تنتان هستید. ولی تن شما در قبضه من شما است و آن مَنْ همه جای بدن شما هست و به جهت توانایی های آن مَن است که شما با چشم می بینید و با گوش می شنوید، دست شما را «مَنِ» شما تکان می دهد. مَنِ شما همه جای تن شما هست و اصل و اساس همه شعور و ادراک شما «مَن» شما است نه تن شما، چون همه ادراکات به آن برمی گردد. همچنان که همه انسانیتِ شما به آن انسان کامل برمی گردد و نحوه حضور آن حضرت در عالَم انسانی، مثل نحوه حضور «مَن» شما در تن شما است، و همان طور که چشم و گوش بدون حضور «مَن» کالبد بی جانی بیش نیستند، عدم حضور انسانیت در جان انسان ها، در واقع موجب می شود که ما کالبدی انسانی باشیم، بدون داشتن حقیقت انسانیت، مثل کالبد چشم، بدون نور رؤیت. از طرفی همه حقیقت عالم، جهت انسانیت انسان به وجود آمده است،(۱)

پس انسان کامل که حقیقت انسانیت و بنیاد انسانیت هر انسانی است، اصل عالم و قطب دایره عالم امکان است، و لذا هر حقیقتی پیش امام زمان عجل الله تعالی فرجه است؛ هرکس به اندازه ای که به امام زمان عجل الله تعالی فرجه نزدیک است، از حقیقت بهره مند

۱- قرآن در آیه ۲۹ سوره بقره می فرماید: «هُوَ الَّذِی خَلَقَ لَکُم مَّا فِی الأَرْضِ جَمِیعاً»؛ یعنی همه آنچه را خداوند در زمین خلق کرد، برای شما انسان ها بود.

است، و گرنه گرفتار وَهم و خیال است. اگر تأمل بفرمایید، موضوع فوق العاده دقیق و روشنی است و لذا تصدیق خواهید کرد که زیارات ما عبادت است، به واسطه همان توجهی که باید به مقام انسان کامل انداخت. اگر کمی آماده باشیم، پس از توجه قلب به آن مقام، حقیقت آن حضرت را به راحتی تصدیق می کنیم و به لطف الهی قلب به رؤیت آن مقام مفتخر می گردد. امیدواریم با چنین موضع و امیدی زیارت آل یاسین را دنبال بفرمایید تا به واقع برای ما زیارت باشد.

رؤیت در منظر زیارت آل یاسین

با هم زیارت امام زمان عجل الله تعالی فرجه را که هنگام تشرف به سرداب امام زمان علیه السلام می خوانند و مشهور به «آل یس» است، بخوانیم و به کمک این کلمات با قلب خود به مقام آن حضرت علیه السلام نگاه کنیم. این زیارت با افق های بسیار دقیقی به حقیقت وجود مقدس حضرت می نگرد، لذا باید از طریق این گونه زیارات، به واقع آن مقام را زیارت کرد و به ملاقات آن حضرت نشست که خیلی قیمتی است. ما در کم ترین حدّ هم امام زمان شناس نیستیم، چرا که حقیقت زیارت از ما گرفته شده و فقط الفاظش برای ما مانده است، همان طور که چون اسلام را نمی شناسیم، اسلام از ما گرفته شده است.

از امام زمان علیه السلام می پرسند: چگونه شما را زیارت کنیم؟ خود امام زمان علیه السلام می فرمایند: «وقتی خواستید توجه کنید به وسیله ما به سوی خداوند - یعنی مقصد خدا است- پس این دعا را بخوانید». آن وقت با توجه به این نکته باز وَهّابی ها ما را متهم می کنند که شما امام را می پرستید. ببینید امام علیه السلام چگونه با ما صحبت می کنند و چگونه ما را به سوی خدا می خوانند، می فرمایند: «وقتی خواستید توجه کنید به وسیله ما به سوی خدا»، همان طور که خدا فرمود: «سَلامٌ عَلَی آلِ یس»(۱) شما هم همان را بگویید. و سپس زیارت خودشان را با این مضامین به ما آموختند.

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا دَاعِیَ اللَّهِ وَ رَبَّانِیَّ آیَاتِهِ)

سلام بر تو ای کسی که به خدا دعوت می کنی و پرورش یافته آیات الهی هستی!

حالا ببینیم شیعه، امام خود را چگونه می شناسد، آیا این شناخت، یک شناخت واقعی و منطقی است یا احساسی و خیالاتی؟!

ص: ۳۰

۱- حضرت علیه السلام به آیه ۱۳۰ سوره صافات اشاره می فرمایند که به قرائت های مختلف خوانده شده، یکی از آن قرائت ها همین است که امام به آن اشاره می کنند.

می گوییم: سلام بر تو که ما را به خدا دعوت می کنی و پرورش یافته آیات خدا هستی.

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَابَ اللَّهِ وَ دَیَّانَ دِینِهِ)

سلام بر تو ای امامی که دریچه ارتباط با خدایی، و دین شناس واقعیِ دین خدا هستی!

همین حالا ـ امامِ حیّ و زنده ای که بشود با او این گونه حرف زد، رو در روی ما است و اعتقادمان را در محضر آن حضرت جمع بندی می کنیم تا در عین سرزنده نگهداشتن این اعتقاد بزرگ، بتوانیم از برکات توجه به چنین حقیقت بزرگی، بهره مند شویم. شیعه با دقت بسیار متوجه این گوهر متعالی شده است و مواظب است این شعور در او فرو ننشیند. ابتدا باید با اندیشه و تدبّر به چنین معرفتی دست یافت و سپس از برکات آن استفاده کرد و درواقع ما از طریق این زیارات داریم می گوییم:

دیر آمدی ای نگار سر مست

زودت ندهیم دامن از دست

امام زمان عجل الله تعالی فرجه مظهر اسم «الله»

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ)

سلام بر تو ای خلیفه خدا و یاری دهنده حقّ حضرت پروردگار!

پس از معرفت به وجود آن حضرت، با چشم قلب به مقام منوّر آن حضرت می نگری و با رؤیتِ همه اسماء الهی در آن مقام، می گویی: سلام بر تو که خلیفه خدایی! خلیفه خدا یعنی آن کسی که همه صفات خدا را یک جا در وجود جامع خود دارد، ولی از خود ندارد بلکه خدا به او داده است. قرآن در وصف خلیفه خدا فرمود: «وَعَلَّمَ آدَمَ الأَسْمَاء كُلَّهَا»(۱) یعنی؛ خداوند به آدم – به عنوان خلیفه خدا– همه اسماء را تعلیم فرمود، پس تمام اسماءِ خدا ابتدا در ظرف مقام آدمیت پذیرفته شده و سپس در حرکات و سکنات خلیفه واقعی او جلوه کرده و می کند.

امروز انسانِ حیِّ کامل در صحنه هستی، امام زمان عجل الله تعالی فرجه می باشد. حتماً مطلعید که حضرت «الله» اسم جامع حضرت احدیت است، حال اگر «الله» به عنوان اسم جامع بخواهد تجلی کند، آن تجلی نمی تواند در ظرف وجود ملائکه باشد، چون هر ملکی مظهر اسمی از اسماء الهی است، یکی مظهر اسم علیم اوست به نام حضرت جبرئیل علیه السلام و یکی مظهر اسم مُمیت اوست به نام حضرت عزرائیل علیه السلام ، ملائکه هر کدام در مقام خاص و مظهر اسم خاص هستند، همان طور که خودشان

ص: ۳۲

۱- سوره بقره، آیه۳۱.

در وصف خود می گویند: «وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ»(۱) یعنی؛ و ما فرشتگان فقط هر کدام مقام مخصوص به خود را داریم، و لذا هر کدام مظهر اسم خاصی هستند، و هیچ کدام خلیفه «الله» که مقام جامع اسماء الهی است، نیستند. از طرفی همان طور که هر اسمی مظهری دارد، اسم «الله» نیز مظهری می طلبد و مظهری را به صحنه آورده است که آن مظهر باید اوّلاً؛ انسان باشد. ثانیاً؛ انسانی باشد که ظرفیت پذیرش همه اسماء را داشته باشد، پس محال است خلیفه «الله»، لحظه ای موجود نباشد - چه ظاهر و چه غایب- چون اسم «الله»، بی مظهر نمی شود و هنر شیعه در دو چیز است؛ یکی در این که: متوجه شده است حتماً خلیفهالله موجود است، و دیگر این که متوجه شده مصداق شخصی و فردی آن چه کسی می تواند باشد. مسلّم اگر قسمت اوّل پذیرفته شد، هیچ کس جز وجود مقدس اهل البیت علیهم السلام ادعای خلیفه الله بودن به معنی واقعی آن -که ظرف پذیرش و ظهور جمیع اسماء الهی باشد- ندارد و نمی تواند چنین ادعایی داشته باشد.

خداوند برای ارتباط انسان ها با خودش خلیفه انتخاب کرده است، و آن خلیفه همان کسی است که بشریت را به خدا می خواند و «داعِیَ الله» است. ارتباط با خدا فقط وفقط از

۱- سوره صافات، آیه ۱۶۴.

طریق خلیفه او امکـان پـذیر است و لـذا خلیفه او «باب الله» و دریچه ارتباط با خـدا است و این جاست که نبایـد غفلت کرد که خلیفه خـدا یـک مقام است به نام مقام واسـطه فیض، مقامی بالاتر از جبرئیل و عزرائیل، آن وقت یک چنین حقیقتی که احاطه کلی بر هستی دارد، کجا پنهان است؟ اصـلاً چرا تصورمان از آن حضـرت این قـدر محـدود باشـد که او را در حـدّ یک انسان معمولی به حساب آوریم که در جایی پنهان شده است؟ چرا متوجه نباشیم که او واسطه فیض است و لذا تمام ارض و سماء در قبضه وجود اوست؟ وقتی تمام زمین و آسـمان به فیض وجود او موجود می شوند، چرا محدود به جسمی خاص باشد؟ البته که هر گاه هر طور اراده بفرماید، جسم، بلکه جسم ها برای خود ایجاد می کند ولی حضور آن حضـرت «باب الله» است و این مقام مقامی نیست که وجود یا عدم وجود مادّی آن حضرت در تجلی انوارش نقش داشته باشد.(۱)

ص: ۳۴

۱- با دقت در روایات متوجه می شویم که وجود مقـدس حضـرت مهـدی عجل الله تعالی فرجه از ابتدای تولد و حتی در دوره جنینی، جنبه ای از غلبه غیب بر وجـود مـادی آن حضـرت جریـان داشـته به طوری که حکیمه خـاتون عمه امـام عسـکری علیه السلام می گوید: جناب نرگس خاتون مادر حضرت حجت علیه السلام تا قبل از وضع حمل هیچ اثری از حمل در او ندیدم، و هم او می گوید: و چون صـبح شد اثر حمل ظاهر شد، ولی چون خواست فرزند را به دنیا آورد، نرگس از دیده من پنهان شد، پس فریادکنان به سوی حضـرت امام عسـکری علیه السـلام دویدم. حضـرت فرمود: برگرد ای عمه، او را در جای خود خواهی دید، و چون برگشـتم پرده گشوده شد و در نرگس نوری مشاهده کردم که دیده مرا خیره کرد و حضـرت صاحب را دیدم که رو به قبله به سـجده افتـاده (منتهی الآمـال ج۲ در بیـان ولادت حضـرت صـاحب الزمـان عجل الله تعالی فرجه). در همین رابطه احمدبن اسـحاق می گوید: روزی به خدمت حضرت عسکری علیه السلام رفتم بر روی تختی نشسته بود و از جانب راست آن حجره ای بود که پرده ای بر آن آویخته بود. گفتم: ای سـید من؛ کیست صـاحب امر امامت از شـما؟ فرمود: پرده را کنار بزن، پرده را کنار زدم، کودکی بیرون آمد که تقریباً هشت ساله یا ده ساله می نمود با پیشانی گشاده و دیده های درخشان. حضرت فرمودنـد: این امـام شـماست، پس کودک برخـاست و داخل حجره شـد. پس حضـرت فرمودنـد: نظر کن چه کسـی در حجره است، داخل شـدم و جسـتجو کردم، هیـچ کس را در حجره ندیـدم (منتهی الآمال ج۲ بـاب چهارم، فصل سـیم در اثبات وجود حضرت صاحب العصر علیه السلام ص ۴۳۶). چنانچه ملاحظه می فرمایید همین که حضرت صاحب عجل الله تعالی فرجه وارد حجره می شوند جنبه غیبی وجود مبارک حضرت غلبه می کند و لذا دیگر احمدبن اسحاق ایشان را نمی بینند.

از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره حضرت مهدی علیه السلام پرسیدند؛ می فرمایند: «او غیبتی طولانی دارد، جابر سؤال می کند: «هَلْ یَنْتَفِعُ الشّیعَهُ بِالْقائِمِ علیه السلام فِی غَیْبَتِهِ؟»(۱) آیا شیعه در غیبت حضرت قائم علیه السلام از او بهره مند می شوند؟ پیامبر خدا صلی الله علیه و آله

۱- بحارالانوار، ج۵۲، ص۹۲.

می فرمایند: آری! به خدایی که مرا به نبوت برگزید، در زمان غیبت، نور و رحمتش از مردم بریده نمی شود مثل بهره مندی مردم از خورشید در پشت ابر».

درست است که مشخصاً ممکن است نتوانیم به آن حضرت اشاره کنیم، ولی تمام نور امام به جان ما سرازیر است، باید جان را از طریق همین سلام ها به سوی او متمایل کرد و انوار جامع اسماء الهی را از وجود متعالی او گرفت و استفاده کرد.

خودش، خودش را می شناساند

پس از آن که عقل متوجه وجود مقدس آن حضرت در هستی شد و قلب هم وقتی در خود جستجو کرد و متوجه شد که در طلب اوست و چون طلب بدون معرفت هم ممکن نیست. لذا وقتی او را یافت، می شناسد و در اظهار صفات او می گوید: «وَ نَاصِرَ حَقِّهِ» سلام بر یاری کننده حق خدا در بین بندگان خدا! یعنی آن حضرت کمک می کند تا با نمایش صفات کمالیه «الله» و جلب نظر مردم به حق، حقّ خدا در بین بندگانش محقق شود و مردم بتوانند خدابین شوند. چون با توجه به خلیفه الله بودن و ناصرِ حق بودنِ آن ذات مقدس به او سلام دادی و گفتی «السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ»، حال می گویی:

(السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ دَلِيلَ إِرَادَتِهِ)

سلام بر تو ای حجّت خدا و ای کسی که نمایان کننده احکام الهی هستی!

انسان کامل که از یک طرف محلّ پذیرش اسماء الهی است ، و از طرف دیگر محلّ نمایش جامعیت اسماء حضرت «الله» است، حجّت خداست، یعنی نمایش «الله» است. اگر می خواهید به «الله» برسید و حق را با تمام اسماء عبادت کنید، باید به حجّت «الله» نظر کنید و از او امر خدا را بگیرید.

عرضه می داری: «السَّلامُ عَلَيْکَ يا حُجَّهَ الله»؛ چون به کسی باید سلام کرد که حیّ و حاضر باشد و بتوان او را دید و مورد خطاب قرار داد. وقتی زیارت کننده در جمال مبارك او حق را به تماشا می نشیند، از طریق او متوجه انتظارات حق از بندگانش می شود، در واقع هم او که نمایش تمام نمای «الله» است، از طرف «الله» برای بندگان خبر آورده که راه رسیدن به معبودشان چگونه است یعنی او «دَلِيلَ إِرَادَتِهِ» است. پس چون خواستی او را بنگری بر جنبه «حجه الله»بودن و «دلیل إرادَتِهِ»بودن او نظر کن، او را خواهی یافت و لذا بر اساس همین دو صفت به آن حضرت سلام می کنی و می گویی: «السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ دَلِيلَ إِرَادَتِهِ»

امام زمان عجل الله تعالی فرجه؛ راه ورود به کتاب خدا

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا تَالِیَ کِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ)

سلام بر تو ای جمال منوّری که تالی و پهلو به پهلوی کتاب خدا و زبان روشن کننده مقاصد آن هستی!

در اصطلاح داریم که فلانی تالی تِلْوِ فلانی است، یعنی می توان از طریق این یکی به خصوصیات آن دیگری پی برد. حالا که متوجه شدید در عالم هستی انسانی حاضر است که تالی تِلْوِ کتاب خدا است، می خواهید نظر جانتان را به سوی وجود مبارک او بیندازید، چون از طریق او متوجه انوار کتاب خدا می شوید و راه ورود به مقاصد کتاب خدا را به بهترین نحو می یابید. راستی اگر دستور العملی از طرف خدا آمده باشد و آن دستورالعمل همواره در نمونه ای عینیِ محقق نشده باشد، چگونه می توان گفت آن دستورالعمل در این شرایط امکان تحقق دارد؟ به همین جهت آن کس که به خدا و کتاب خدا ایمان آورد و می خواهد خود را با کتاب خدا هماهنگ کند، باید از انوار نمونه عینیِ آن دستور العمل مدد بگیرد و قبله جان خود را او قرار دهد. پس چون خواستی بر آن وجود مقدس نظر کنی؛ به صفات تالیِ کتاب خدا و ترجمان آن کتاب توجه

کن و تَعَیُّن خارجی آن را ببین و چون نظر کردی و دیدی، سلام کن و بگو: «السَّلامُ عَلَیْکَ یَا تَالِیَ کِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ».

بهترین شرایط ارتباط با خدا

سپس می گویی:

(السَّلامُ عَلَیْکَ فِی آنَاءِ لَیْلِکَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِکَ)

سلام بر تو در سراسر شب و روزت!

این قسمت از زیارت نکات عجیبی را در منظر انسان قرار می دهد، چون امام مظهر بندگی و عبودیت خالص و کامل است، بنابراین حالات امام در طول شب و روز، حالات انسانی است که با تمام وجود متوجه حق است و دلش در شعف اُنس با خدا قرار دارد. این حالات؛ حالات عجیبی است، حالت آزاد بودن از همه چیز و در حالِ توجه کامل به حق بودن.

عموم انسان ها یا در خاطرات گذشته به سر می برند -که فعلاً رفته است و نیست- یا به آرزوهای آینده می نگرند -که فعلاً نیست و معلوم نیست واقع شود- پس در واقع در یک خلأ و نیستی سیر می کنند، چون در حالت بقاء و وجود نیستند، بلکه در حالت عدم و تزلزل اند، حالاـ یا در گذشته ای که رفته و یا در آینده ای که نیامده است. ولی اگر انسان بتواند خود را از گذشته و آینده

خیالی و وَهمی آزاد کند، با «حال» به سر می برد و در «بقاء» وارد می شود، بقایی که نه گذشته است و نه آینده، این آدم که در حالت حال و بقاء است، می تواند با خدایی که عین بقاء و حال است مأنوس باشد. خداوند هم اکنون در نزد ما است و می توان با او مأنوس شد، به شرط این که ما در گذشته و آینده به سر نبریم، زیرا؛ «گذشته» و «آینده»، نه «حال» است و نه «بقاء». در صورتی که خداوند در «حال» و «بقاء» است، پس کسی که خود را از گذشته و آینده آزاد کرد و در حال و بقاء قرار گرفت می تواند با خداوندی که عین حضور و بقاء است مأنوس شود. در همین رابطه امیر المؤمنین علیه السلام توصیه می فرمایند:

مَا فَاتَ مَضَی، وَ مَا سَیَأْتِیَ

فَاَیْنَ؟

قُمْ! فَاغْتَنَمِ الْفُرْصَهَ

بَیْنَ الْعَدَمَیْن

یعنی آنچه که گذشت و در عدم فرو رفت، که گذشت، و آنچه هم که بناست بیاید که فعلاً نیست، پس همّت کن در بین این دو عدم و نیستی، «حال» را حفظ کن و مغتنم بشمار.

پس انسانی که مشغول گذشته و آینده است، در نیستی به سر می برد و نمی تواند با خدایی که عین هستی و بقاء است ارتباط برقرار کند. مولوی در این رابطه می گوید:

فکرت

از ماضی و مستقبل بود

ص: ۴۰

چو

از این دو رَست مشکل حل بود

چون

بود فکرت همه مشغول حال

ناید

اندر ذهن تو فکر محال

یعنی اگر توانستی خود را در «حال» قرار دهی، گرفتار اندیشه های پوچ و غیرقابل دسترس نمی شوی. حالا عنایت بفرمایید امام زمان عجل الله تعالی فرجه در این رابطه در چه شرایطی هستند، در مقام اُنس کامل با حق و آزاد از هر فکری که بخواهد حضرت را از «حالِ حضور» خارج کند و لذا جا دارد که دل را متوجه «حال حضور» حضرت کرده و بر آن مقام سلام کنیم، به حالِ حضوری که حضرت در تمام شب و روزشان در آن مستقرند.

نشستن و برخاستن امام ظهور بندگی است. پس سلام بر نشستن و برخاستن امام که از باطنی خبر می دهد که آن باطن و قلب سراسر در محضر حق است، همان حالتی است که باید برای ما نیز محقق شود و قبله جان ما است، پس سلام بر قبله جانمان! در واقع داریم از طریق این سلام، خودِ گم کرده مان را پیدا می کنیم و با آن معاشقه می نماییم و برای رؤیت آن مقام، نظر به حالات قدسی آن حضرت در شبانه روزشان می کنیم، و چون از این منظر آن حضرت را دیدیم، سلام می کنیم و می گوییم: «السَّلامُ عَلَيْكَ فِى آنَاءِ لَيْلِكَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِكَ». بعد می گویی:

معنی مقام بقیه الله

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَقِیَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ)

سلام بر تو ای بقیه الله در زمین خدا!

اصـل موضوع و مفهوم «بقیه الله» که معـارف فوق العـاده عمیقی را دربردارد، در بحث «معنی و عوامل ورود به عالم بقیه الله» تا حدّی روشن شده است و ممکن است چون ما کلمه «بقیه الله» را به عنوان صـفت آن حضرت زیاد تکرار می کنیم، به معنی آن توجه لازم را ننماییم و نپرسـیم چرا وجود مقدس امام زمان عجل الله تعالی فرجه را با این صفت یاد می کنیم. همین قدر عرض کنم که حضـرت شـعیب علیه السـلام مردم زمـان خود را که کم فروشـی و گران فروشـی می کردنـد و متوجه چیزی بالاـتر از سودی که به ظاهر از این کارشان به دست می آوردنـد نبودنـد، از این کار نهی کردنـد و فرمودند: «بَقِیَّهُ اللّهِ خَیْرٌ لَّکُمْ إِن کُنتُم مُّؤْمِنِینَ»؛(۱) یعنی، اگر مؤمن بودید و به اسـرار عالَم آگاهی داشتید، می دیدید که آن بقاء و وجود الهی که در راستای اعمال شرعی نصیب شما می شود، برای شما بهتر است از این سود کاذب و حرامی که به دست می آورید. در این آیه حضرت

۱- سوره هود، آیه۸۶.

شعیب علیه السـلام مردم را متوجه یـک حقیقتی فرمود که آن حقیقت عبارت است از مقام آزاد شـدن از سود و زیان دنیایی و رسـیدن به عـالم «بقیه الله»، یعنی مقـام باقی بودن به نور «الله»، به جای باقی بودن به امیـدهای وَهمی حاصل از سود دنیا. حال با توجه به این فکر و فرهنگ، وجود مقدس امام زمان علیه السـلام مظهر تامّ آن مقام اند و لذا در بعضی روایات با آوردن صفت «بقیه الله اعظم» خواسـته اند ما را متوجه کنند که صاحب اصـلی مقام «بقیه اللهی» آن حضـرت اند. حالا با توجه به این نکته که مقـام بقیه اللهی، مقـام بـاقی بودن به نور «الله» است به جای باقی بودن به امیـدهای وَهمی دنیایی، قلب خود را متوجه مقام بقیه اللهی حضـرت می کنی و سـلام می دهی. سلام به آن مقام، بر اساس صفت بقیه اللهی، جوابش هم از آن مقام یعنی مقام بقیه اللهی است و لـذا إن شاء الله جواب می فرمایند: «عَلَیْکَ السَّلام!» یعنی همان انوار مقام بقیه اللهی بر تو نیز باشد. چه زیبا رؤیتی و چه درخشان سلامی و چه با برکت جوابی.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه حقیقت جان هر انسان

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مِیثَاقَ اللَّهِ الَّذِی أَخَذَهُ وَ وَکَّدَهُ)

ص: ۴۳

سلام بر تو، ای میثاق و پیمان خدا، آن میثاقی که خداوند از جان و فطرت بندگان گرفت و آن را محکم نمود.

حتماً می دانید خداوند با جان همه انسان ها میثاقی بسته است که او را پرستش کنند و از شیطان دوری نمایند. خطاب به انسان ها می فرماید:«أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَن لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ، وَأَنِ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ»(۱) یعنی؛ ای فرزند آدم مگر عهد نکردی شیطان را عبادت نکنی و مرا عبادت کنی چرا که عبادت من راه مستقیم است؟ حالا در این فراز می گویی: سلام بر تو ای امام زمانی که تعیُّن عهد بندگی صِرف انسان ها با خدا هستی. همچنان در این رابطه خداوند می فرماید: «وَإِذْ أَخَذَ رَبُّکَ مِن بَنِی آدَمَ مِن ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُواْ بَلَى شَهِدْنَا أَن تَقُولُواْ يَوْمَ الْقِيَامَهِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَـذَا غَافِلِينَ»(۲) یعنی؛ به یاد آر آن هنگامی که پروردگار تو از فرزندان آدم میثاق گرفت که آیا من پروردگار شما نیستم، گفتند: آری! می بینیم که پروردگار مایی، تا روز قیامت نگویند ما از این مسئله غافل بودیم. حال در سلام خود به امام زمان عجل الله تعالی فرجهاظهار می داری که

ص: ۴۴

۱- سوره یس، آیات ۶۰ و ۶۱.

۲- سوره اعراف، آیه ۱۷۲.

تو همـان پیمـانی هستی که اقرار به ربوبیت خـدا است و در واقع وجود مقـدس تو، تـذکر همـان پیمان و یادآوری آن است، تا خلق راه خود را گُم نکنـد، این است که گفته می شود امـام را هر جانی می شـناسد، چون آن حضـرت در واقع حضور بالفعل فطرت هر انسان است و هرکس به اندازه ای که بتواند به امام زمانش نزدیک شود، به خود راستین خود نزدیک شده است.

وجود منوّر حضـرت؛ یادآور عهـد هر انسانی است با خـدا، و لـذا امام علیه السـلام هرگز کسـی را به خودش دعوت نمی کند، چون خودی ندارد. خودِ او، خودِ واقعی ما است، و خودِ واقعی ما، عهد بندگی است با خدا، همان خودی که ربوبیت حق را با جان خود دیده و تصدیق نموده است. حال وقتی انسان متوجه ربوبیت حق شود، متوجه عبودیت خود نیز شده است. چون ربّ؛ عبـد می طلبد، و او به واقع ربّ است، پس ما هم به واقع عبدیم و دیگر هیچ، و وجود منوّر امام زمان علیه السـلام متذکر حفظ این معادله است که در افق جان ما عبودیت ما و ربوبیت حق فراموش نشود.

سلام بر چنین مقامی می کنیم، مقام مسـتقر در عبودیت خود و توجه به ربوبیت حق، تا او إن شاء الله بفرمایـد: «عَلَیْکَ السَّلام!» یعنی پرتویی از آن عهد حقیقی بر جان ما تجلی نماید.

ص: ۴۵

امام زمان عجل الله تعالی فرجه وعده حتمی خداوند

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِی ضَمِنَهُ)

سلام بر تو ای وعده خدایی که خداوند آن وعده را تضمین کرده!

وعده خدا آن است که در نهایت، حق باید در تمام ابعادِ زندگی زمینی ظهور کند و ظهور کامل حق در حالتی ممکن است که امامی معصوم بدون هیچ مانعی بتواند حکم خود را در جهان جاری نماید. این مسئله، مسئله اساسی و عقیده دقیقی است که در مبحث «فرج، حتمی ترین حادثه در انتهای تاریخ» و «آخر الزمان، شرایط ظهور باطنی ترین بُعد هستی» و بحث «آخرالزمان و جایگاه انقلاب اسلامی در نظام اَحسن» به آن پرداخته شده است و شما در این سلام و با این مضمون می خواهید آن عقیده را فعّال و بانشاط نگه دارید و با سلام به حضرت از این منظر، متوجه حضور نهایی آن حضرت باشید و خود را در پهنه همه تاریخ وارد کنید، آن هم در کنار امام زمان علیه السلام که چنین حضوری، برکات فوق العاده ای را درپی خواهد داشت که در بحث «برکات انتظار» به آن پرداخته شده است. نگاه کن در افق تاریخ و وجود حتمی او را بنگر و بگو: «السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِی ضَمِنَهُ» و سپس بگو:

(السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَ الْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ وَ الْغَوْثُ وَ الرَّحْمَهُ الْوَاسِعَهُ وَعْدا غَیْرَ مَکْذُوبٍ)

سلام بر تو ای نشانه نصب شده و ای علم و دانش فراوان سرازیر شده، و ای فریادرس و رحمت واسعه الهی، و ای وعده غیر دروغ!

«عَلَمْ»؛ یعنی نشانه ای که نمی گذارد شخص گمراه شود. در جنگ ها هم این طور بود که عَلَم را به دست علمدار جنگ می دادند تا معلوم شود محور لشگر کجاست و سربازان حول محور عَلَم موقعیت خود را تنظیم می کردند.

خطاب به امام می گویی: تو یک عَلَم نصب شده توسط خداوند هستی و در آن راستا ملاک انحراف و عدم انحراف می باشی. در این فراز از دعا متوجه ای که خداوند در هرزمان در فهم دین و نشان دادن راه دینداری، انسان را تنها نمی گذارد و هرگز نمی شود عالَم بی حجّت باشد،(۱)

حجّتی که نمایش خواست و عدم خواست خدا است، و در این فراز در محضر آن حضرت این عقیده را متذکر می شوی که آن حجّت و عَلَمِ

۱- از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هست که «لا تَخْلُو الأَرْضُ مِنْ حُجَّهٍ ظاهِرٍ اَوْ خافٍ مَغْمُورٍ» یعنی؛ زمین هرگز از حجّت خالی نمی شود، حال چه امامتش آشکار شده باشد، چه مخفی. (در این مورد؛ به بحار الانوار ج۲۳ صفحات ۲۰ به بعد، رجوع کنید.)

منصوب، تویی، «وَ الْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ» و نیز تو عِلْمِ سرریز و فراوان و بدون خلل و نقص هستی!

یعنی تمام چشمه های علم از تو سرازیر می شود، زیرا وقتی انسانی ارتباط کامل با خدای علیمِ مطلق داشت، آن هم نه خدایی که در فکرِ زمان زده ی گرفتار گذشته و آینده ی انسان های معمولی مطرح است، بلکه خدایی که حیّ و حاضر است. او پرتو علم خود را بر قلب بنـده مخلَص اش می افشاند، چنین انسانی همه آن علمی را که ممکن است یک انسان دارا شود داراست و مـا از طریق اُنس قلبی بـا او، همو که به عنوان واسـطه فیض، حیّ و حاضـر است، از آن علم همه جـانبه او بهره منـد می شویم، علمی که سراسر شور و شعف و اتصال و شهود به همراه دارد.

حال در ادامه همین فراز، نظر به صـفات دیگر حضرت می اندازی و می گویی: «وَ الْغَوْثُ وَ الرَّحْمَهُ الْوَاسِعَهُ وَعْداً غَیْرَ مَکْذُوبٍ» سلام بر تو که فریادرس و رحمت واسعه و وعده ای هستی که هرگز دروغ نمی شود!

هرکس بدانـد بایـد در زنـدگی زمینی مسـیر زنـدگی را در شـرایط دقیق بندگی خدا بگذراند، می فهمد این مسـیر دقیق بدون یاوری بزرگ ممکن نیست و خداوند هم انسان را از چنین یاوری محروم نکرده است و لذا متوجه می شوی آن یاور

و فریادرس در این بیابان زندگی، انسان کامل و بنده محض خداوند است و به همین جهت هم او تجلی رحمت واسعه خداوند است و خداوند هرگز ما را بدون مدد او رها نکرده است، چه در جای جای زندگی و چه در نهایت کار عالَم، او «وَعْداً غَيْرَ مَكْذُوبٍ»؛ است، وعده ای که خداوند به بشریت داد که اگر یک روز از عمر زمین مانده باشد، او خواهد آمد. در همین رابطه حضرت عبدالعظیم حسنی می گوید: بر سرورم حضرت جوادالائمه علیه السلام وارد شدم، تصمیم داشتم از او بپرسم که آیا «قائم» شما همان مهدی است یا غیر او؟ – چون یک جا بحث قائم بودن کسی است که در این خاندان باید قیام کند، و یک جا بحث مهدی این امّت است که باید نهایت فرهنگ اهل البیت را بنمایاند– می گوید: قبل از آن که شروع به سخن کنم، خود حضرت جواد علیه السلام آغاز به سخن کرده، فرمودند: ای اباالقاسم! قائم ما همان مهدی است که باید در عصر غیبت منتظرش بود و در عصر ظهور اطاعتش کرد و سومین فرزند من است. و سپس ادامه دادند: «وَ الَّذی بَعَثَ محمداً صلی الله علیه و آله بالنُّبُوَّهِ وَ خَصَّنَا بِالْإمامَه اِنَّهُ لَوْ لَم يَبْقِ مِنَ الدُّنْيا اِلّا يَوْمٍ واحِدٍ، لَطَوَّلَ اللهُ ذلِكَ الْيَوْمِ حَتّى يَخْرُجَ فَيَمْلَأُ الْاَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلاً كَما مُلِئَتْ جَوْراً وَ ظُلْماً وَ اِنَّ الله تبارک و تعالی يُصلِحُ اَمْرَهُ فِی لَيْلَهٍ كَما

اَصْلَحَ اَمْرَ كَلیمِه مُوسی علیه السلام لِیَقْتَبِسَ لِاَهْلِه ناراً فَرَجَع وَ هُوَ رَسُولٌ نَبِیٌّ. ثُمَّ قالَ علیه السلام «اَفْضَلُ اَعْمَالِ شیعَتِنَا اِنْتِظارُ الْفَرَجِ»(۱) یعنی؛ قسم به خدایی که محّمد صلی الله علیه و آله را به پیامبری برگزید و امامت را به ما اختصاص داد، اگر از عمر دنیا بیش از یک روز هم باقی نمانده باشد، خداوند آن روز را آن قدر طولانی می گرداند تا قائم ما خروج کند و همان طور که زمین از جور و ظلم پر شد، از قسط و عدل پر شود، خدای سبحان کار او را یک شبه اصلاح می کند و اوضاع را به نفع او برمی گرداند، چنان که کار موسی علیه السلام را یک شبه اصلاح کرد، او برای گرفتن پاره ای آتش برای خانواده اش رفت، ولی هنگام بازگشت به شرافت رسالت و افتخار نبوت نایل شده بود، آنگاه فرمود: بهترین اعمال شیعیان ما انتظار فرج و انتظار گشایش امور به دست آن حضرت است.

این است معنی «وَعْداً غَیْرَ مَکْذُوبٍ» یعنی؛ وعده ای که حتمی است و بلوغ هستی در گرو وجود مقدس آن حضرت است، به نور فریادرسی و رحمت واسعه و وعده غیر مکذوب بودن آن حضرت بنگر و سلام کن تا إن شاءالله جواب سلامی متناسب با همان مقام بشنوی.

ص: ۵۰

۱- بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۶.

نظر به کامل ترین نماز

(السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقُومُ)

سلام بر تو وقتی در حال قیامِ نماز هستی، که تنها قیام معنی دار در نماز، قیام تو است!

به ما گفته اند: «قیام نماز گزار، مقام استقامت در اخلاق حسنه و اعتدال در ملکات پسندیده است».(۱)

اعتدال در بین خوف و رجاء، به طوری که آن خوف و رجاء ذرّه ای بر همدیگر نچربد، و ماندن در تعادل - بدون هیچ افراط و تفریطی- از مشکل ترین کارها است و این مقامِ قیام امام عصر عجل الله تعالی فرجه است و حال به این مقام سلام می کنی تا لبیک مناسب آن را بشنوی، لبیکی که حاوی مددرسانی در جهت تعادل است به تو از صاحب قیام، تا از این مقام محروم نگردی و متذکر مقام قیّومیّتِ حق شوی و به قیام حق خود را قائم نمایی و نیز گفته اند قیام، مقام «توحید فعلی» است و مقامی است که توحید فعلیِ حق بر قلب نمازگذار تجلی می کند و در اثر آن تجلی او می بیند هر فعلی در عالم، تجلی فاعلیت خدا است. حال صاحب چنین قلبی، حضرت صاحب الامر علیه السلام است و راه نزدیکی به چنین مقامی و چنین توحیدی از طریق لبیک و

۱- «سرّالصلواه»، امام خمینی«رحمه الله علیه»، در اسرار قیام.

جوابِ سلام آن حضرت برای ما ممکن است. پس؛ «السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تَقُومُ»

نظر به کامل ترین تشهد و سلام

(السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تَقْعُدُ)

سلام بر تو وقتی در تشهد و سلام خود می نشینی!

اوّل بایـد متوجه بود آرمـان حقیقی هر انسـانی، حالاـت انسـان کامـل یعنی حالاـت حضـرت صاحب الامر علیه السـلام است و زیباترین حالات آن حضرت، حرکات و حالات آن حضرت در نماز است که نورٌ علی نور است، و چه کسی می تواند حقیقت تشهد و سلام را قلباً و عملاً درک کند جز آن حضرت؟ در تشهدِ نماز، شهادت به یگانگی خدا و توحید خالص، و شهادت به عبودیت محضِ رسول خـدا عجل الله تعالی فرجه ظهور می کنـد و سـپس سـلام نماز به جهت برگشت از سـفر معراجی نماز و باقی بودن در رؤیت جمالِ حق، در مقابل حجاب کثرات است، و صاحب اصـلیِ چنین حالاتی و صـد چندان از این حالات در تشهد و سلام، وجود مقدس حضرت صاحب الامر علیه السلام است، که صورت نهایی و آرمانی این حالات می باشد.

سلام بر آن مقام در حین تشهد، توجه به وجه آرمانی تشهد است و جهت دل را به آن نور مجسم انداختن، به امید لبیکی

مناسبِ همان مقام به آن کس که سلام کرده است، و در آن حال انسان معنی تشهد را می فهمد و حقیقت تشهد را در آینه وجود مقدس آن حضرت رؤیت می کند. حال دیگر فرق نمی کند با نظر به حقیقت تشهد، به وجود مقدس حضرت نظر کند و یا با نظر به تشهدِ آن حضرت، به حقیقت تشهد برسد، دو آینه است که روبه روی هم قرار می دهد و در هر آینه می تواند دیگری را ببیند.

نماز؛ واقعی ترین کلمات

(السَّلامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْرَأُ وَ تُبَيِّنُ)

سلام بر تو آنگاه که در حال قرائت نماز و نمایاندن مافی الضمیر خود هستی!

نمازگزار در قرائت اذکار نماز، اعتقادات توحیدی خود را اظهار می کند و در راستای توجه به مقام توحیدی حضرت حق، تقاضاهای خود را در میان می گذارد.

در قرائت اذکار نماز دو چیز مطرح است: یکی محتوای توحیدی که در سراسر آن کلمات وجود دارد و دیگری حضور قلب در اظهار آن عقاید و اعلان آن تقاضاها.

واقعی ترین کلمات در هستی که از هر وَهم و حدسی پاک است، کلمات نماز است، کلماتی که در عمق واقعیت جای

دارد و نمازگزار با گفتن آن ها به باطن هستی سیر می کند، آنگاه که قلب در صحنه باشد و به وسعت آن کلمات آشنایی داشته باشد؛ و لذا نمازگزار با قرائت نماز در مرکز هستی جای می گیرد و از آن جایگاه، حقایق را می بیند و می نمایاند، و این حالت؛ آرزوی هر انسانی است که به دنبال حقیقت است و جز در انسان کامل یعنی حضرت صاحب الامر علیه السلام محقق نیست و آن کس که قاعده «صاحب و تابع» را می شناسد و می داند برای هر حقیقتی، صاحبی هست و تابعی، مثل آب و رطوبت اشیاء که همه رطوبت هایی که به اشیاء می رسد، مربوط به صاحب رطوبت است که آن عین رطوبت و تری است، آری؛ هرکس قاعده «صاحب و تابع» را می شناسد، می داند صاحب قرائت اذکارِ نماز و اظهار و تبیین آن ها، حقیقت انسانیت، یعنی حضرت صاحب الامر علیه السلام هستند و صورت آرمانی این احوالات را در او می بینند و با سلام به آن حضرت در رابطه با این احوالات، قلب خود را متوجه وجه آرمانی قرائتِ اذکار نماز نموده است تا با جوابی که از آن حضرت علیه السلام مناسب این حالت، می شنود، ان شاء الله از حالت امام علیه السلام در قرائت نماز، به عنوان تابع آن صاحب، بی بهره نباشد. رزقنی الله و ایّاکم

ص: ۵۴

امام علیه السلام نمایش کامل ترین نماز

(السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُصَلِّی وَ تَقْنُتُ)

سلام برتو آن هنگام که به طور کلّی در حال نمازخواندن و قنوت و نیایش هستی!

راستی؛ اگر توجه من و تو به صورت آرمانی عباداتمان نیفتد، چیزی جز پوسته ای تهی از آن ها باقی خواهد ماند؟ و آیا وقتی عبادات از حقیقت تهی شد، شخصیت عبادت کننده جز پوسته ای تهی از انسانیت چیز دیگری است؟! با سلام به آن حضرت در هنگام نماز، به عین نماز و نیایش، سلام کرده ای، آری به عین نماز سلام کرده ای.

قرآن در راستای مقام امام و عینیت آن مقام با احکام الهی می فرماید: «وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً یَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَیْنَا إِلَیْهِمْ فِعْلَ الْخَیْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاهِ وَإِیتَاء الزَّکَاهِ وَکَانُوا لَنَا عَابِدِینَ»(۱) یعنی؛ ما آن ها را امام قرار دادیم که به «امر» ما هدایت می کنند و «فعل خیر» و «اقامه نماز» و «ایتاء زکات» را به آن ها وَحی کردیم، چراکه آن ها بندگان عبادت گر ما بودند. مفسرین در تفسیر این آیه نکات دقیقی دارند، صاحب تفسیر قیّم المیزان می فرماید: فعل خیر و اقامه نماز و ایتاء زکات را به آن ها وَحی

۱- سوره انبیاء، آیه۷۳.

کرد، نفرمود نماز بخوانید، بلکه نماز خواندن را به آن ها وَحی فرمود و لذا نماز آن ها همان وَحی الهی است، و این است که می گوییم امامان عین نماز اند و هر نمازی با اتصال به عین نماز، معنی حقیقی خود را پیدا می کند و سلام بر آن حضرت در رابطه با این مقام خاص، یعنی مقام نماز و مقام نیایش آن حضرت با خدای خود؛ ما با سلام به آن حضرت و با نظر به نماز آن حضرت، امید لبیکی مناسب آن را إن شاء الله داریم و در آن حالت است که معنی زندگی را خواهیم فهمید. چون معنی نماز را در آینه وجود مقدس آن حضرت فهمیده ایم.

سلام بر راز رکوع و سجود

(السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَرْکَعُ وَ تَسْجُدُ)

یعنی، سلام بر تو هنگامی که رکوع می کنی و به سجده می روی!

به ما گفته انـد: «رکوع؛ خروج از مقام قیام لِلّه به مقام قیام بالله و نیز خروج از مشاهـده قیّومیت به مشاهده انوار عظمت است، و نیز سیر از توحید افعالی به توحید اسماء است و سلوك از مقام «تدلّی» به مقام «قاب قوسین» است»(1) که

۱- «سرّالصلواه»، امام خمینی«رحمه الله علیه»، در اسرار رکوع.

اصحاب قلوب سال ها در طلب تحقق این نحوه رکوع هستند و سجود را «آخرین منزل قرب و منتهَی النّهایت وُصول معرفی نموده اند».(۱)

سالک در سجود به مقام لامقامی وارد می شود که به آن مقام «اوْ اَدنی» گویند، مقام چشم بستن از غیر، حتی از کثرات اسماء و صفات، و فنای در خود حضرت ذات، که همان تجلی توحید ذات است بر قلب سالک در سجده.

حال به من بگو چنین رکوع و سجود و صد چندان از این رکوع و سجود در چه کسی محقق است؟ جز در مقام انسان کامل یعنی حضرت امام عصر عجل الله تعالی فرجه که عین رکوع و سجود است، آیا ما بیچارگان وادی حیرت باید از نزدیکی به این نوع رکوع و سجود همواره محروم باشیم، با این همه لطفی که خداوند به بندگانش دارد؟ در این حالت است که با امید فراوان روبه روی خود کسی را می یابیم که تجسم عینی رکوع و سجود حقیقی است، امیدوارانه با توجه به رکوع و سجودش او را سلام می دهیم و می دانیم در همین رابطه به لطف الهی جواب سلام خود را دریافت می کنیم و با نور رکوع و سجود آن حضرت ما نیز وارد رکوع و سجود حقیقی خواهیم شد، إن شاء الله. حالا می فهمی چرا وقتی در سلام های قبل به حضرت

۱- همان، در اسرار سجود.

سلام دادی، یکی از صفات آن حضرت را «والرحمه الواسعه» خواندی؟ چون از طریق اوست که ما وارد رحمت واسعه رکوع و سجود حقیقی می شویم. بعون الله وکرمه

آینه نمایش توحید

(السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُهَلِّلُ وَ تُکَبِّرُ)

سلام بر تو هنگامی که مشغول «لااله الا الله» و «الله اکبر» گفتن هستی!

عرضه می داری؛ اگر «لااله الا الله»گفتن نظر به یگانگی خدا انداختن است، آن «لااله الا الله»، «لااله الا الله» توست و اگر با «الله اکبر» گفتن سراسر قلب را کبریایی حق پُر می کند، آن «الله اکبر»، «الله اکبر»گفتن تو است. ای آرزوی ما! مگر می شود نخواهیم که سراسر عالم را حضور «الله» ببینیم و جانمان را سراسر در طلب حکم او قرار دهیم؟ مگر می شود ما نخواهیم که کبریایی حضرت حق سراسر وجود ما را در برگیرد و در هر چیز و هر کار با کبریایی او روبه رو شویم؟ معلوم است که می خواهیم. پس معلوم است تو را می خواهیم، و سلام بر تو که جلوه تامّ و تمام آرزوی مایی! چقدر بابرکت است اُنس با تو ای قلبِ سراسر مملوّ از توحید و تکبیر حضرت ربّ.

ص: ۵۸

وقتی فهمیـدی «لااله الا الله» گفتن و «الله اکبر» گفتن، چه غوغایی در قلب انسان به پا می کنـد و وقتی فهمیـدی قلبی در صـحنه عالم است که تجسم عینی این نوع «لااله الا الله» و «الله اکبر»گفتن است و می توانی بر اساس نظر به «لااله الا الله» و «الله اکبر» بر او نظر کنی، سـلام خود را بر همین اساس بر آن حضـرت عرضه می داری و می گـویی؛ «السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُهَلِّلُ وَ تُکَبِّرُ»، طوبی لک، طوبی لک.

امام علیه السلام نمایش کامل ترین حمد و استغفار

(السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَحْمَدُ وَ تَسْتَغْفِرُ)

سلام بر تو هنگامی که حمد می کنی و استغفار می نمایی!

آیـا کسـی که درّ گرانبهایی را بیابـد، می توانـد جهت دل را به جای دیگر بینـدازد؟ آیا گرانقـدرتر از خـدا با آن همه صـفاتِ جمـال و جلال می توان داشت؟ حال وصف زیبایی های خـدا و سـیر از اسـمی از اسـماء الهی به اسـمی دیگر، که همان «حمد الهی» است، موجب اُنس قلب با حق است. و «استغفار»، طلب تکمیل فیض است تا این رؤیت به بهترین نحو انجام شود(۱) و

۱- عفو؛ محو آثـار معصـیت، و مغفرت؛ اضافه و تکمیل نمودن است. به همین جهت مغفرت برای انسان هایی هم که معصـیت نکرده اند بکار می رود و لذا همواره عفو قبل از مغفرت مطرح می شود. (سوره فتح، آیه ۲. شعراء، آیه ۷۸و ۸۲)

همواره انوار حق بر قلب انسانِ در حال حمـد، یکی پس از دیگری تجلّی نماید، حقیقت تامّ و تمام حمد و اسـتغفار، امام عصـر علیه السـلام است، هرکس می خواهد از آنچنان حمد و اسـتغفاری محروم نگردد، راه و رسـمش توجّه به آن حضـرت است و سلام بر آن حضرت با نظر به حمد و استغفار او، موجب جلب توجّه ایشان بر اساس همان حالت می شود. گفت:

گرچه راهی است پر از بیم زما تا بر دوست

رفتن آسان بود ار واقف منزل باشی

و کسـی واقف منزل است که امـام عصـر علیه السـلام را که منزل حقیقی این حالاـت و معـارف است، یافته باشـد و آن اجمال حمـد و اسـتغفار را که خود می شـناسد به نحو کامل و بالفعل در وجود مقـدس آن حضـرت بنگرد و به آن مقام سـلام دهد و امیـد جوابی منـاسب آن سـلام داشـته باشـد، جوابی که چون شـنید سراسـر وجودش را حمـد و اسـتغفار حضـرت رب العالمین پر کند.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه؛ حاکم شب و روز

(السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُصْبِحُ وَ تُمْسِی)

سلام بر تو هنگامی که صبح می کنی و هنگامی که شب می نمایی!

راستی؛ آن کس که سراسر قلبش توجه به حق است و از حق نور می گیرد، صبح و شامش چگونه می گذرد؟ تمام

گنج های معنوی عالم یکپارچه در قلب اوست، با سلام به اوست که به همه حقیقت، سلام کرده ای، به او می گویی:

در

کعبه کوی تو هر آن کس که درآید

از

قبله ابروی تو درعین نماز است

خوشا به حال کسی که در سوز و گداز چنین انسانی است!وقتی به صبح و شام کردن او سلام می کنی. قصه سوز دل خود را با محبوب آرمانی و الهی خود در میان می گذاری، نمی دانی به کدام وجه مبارک او نظر کنی، چراکه:

شرح

شکن زلف خَم اندر خَم جانان

کوته

نتوان کرد که این قصه دراز است

چه می توان گفت، جز این که بگویی:«السَّلامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصْبِحُ وَ تُمْسِي» سلام بر تو که تمام وجودم را یک چشم کرده ام و همه چشمم را به قلب سپرده ام و چشم قلب را از همه برکنده و بازداشته ام، تا به جمال تو باز کنم. یعنی:

بر

دوخته ام دیده چو باز، از همه عالم

تا

دیده من بر رخ زیبای تو باز است

و در این نظر کردن به تو، شب و روز نمی شناسم، شب و روزم سلام است به شب و روز تو، ای شاه انجمن دلبران!

هر

بامداد روی تو دیدن حیات ما است

امروز

روی خوب تو جانا چه دلرباست

ص: ۶۱

هر

روز در جمال تو خود لطف دیگری است

امروز

هر چه عاشق شیدا کند سزاست

امروز

آن کسی که مرا، دی بداد پند

چون

رویِ تو بدید ز من عذرها بخواست

صد

چشم وام خواهم تا در تو بنگرم

این

وام ازکه خواهم وآن چشم خود کراست(۱)

عرضه می داری؛ سلام بر تو هنگامی که صبح می کنی و هنگامی که شب می نمایی و سراسر وجودت توجه به حق است، سلامی می کنم با هزاران امید، امید به لبیکی از جنس همان حالاتی که صاحب اصلی آن تو هستی.

ای

خنک چشمی که آن گریان اوست

ای

همایون دل که آن بریان اوست

چرا که او صاحب «وقت» است و دیگر شب و روز نیستند که بر حالات او حکومت می کنند، بلکه اوست که با حالات توحیدی خود بر شب و روز حاکم است. پس سلام بر او در تمام شب و روزش که شب و روز واقعی، شب و روزی است که او دارد.

۱- کلیات شمس تبریزی با اندکی تغییر، شماره ۴۵۰.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه؛ معنی شب و روز

(السَّلامُ عَلَيْكَ فِی اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَی وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّی)

سلام برتو آن هنگام که شب در اوجِ تاریکی قرار می گیرد و هنگامی که روز در اوجِ روشنایی، خود را می نمایاند.

مگر می توانم یک لحظه از تو چشم بردارم، آن وقت به کجا چشم بگشایم؟!

سوخته عبودیت حق! مگر می شود در سراسر روزگار جز به انسان کامل یعنی صاحبِ عصر نظر کند.

ای مجلسیان، سوز دل حافظ مسکین

از شمع بپرسید که در سوز و گداز است

کسی که می خواهد از جهنّم اَنانیّت خارج شود، می داند که باید در سراسر روزگارش چشم بر آن حضرت بیندازد، و در این توجّه، روز و شب نشناسد و بداند با گوشه چشم اوست که این انانیت به بی نام و نشانی تبدیل می شود و خواهد گفت:

خم اِبروی تو بود و کف مینوی تو بود

که به یک جلوه ز من نام و نشان یک جا برد

ص: ۶۳

حجاب اَنـانیّت و توجه به خود، غلیـظ ترین حجاب هاست و برای رهایی از آن یک راه بیشتر نیست و آن مـددِ خم ابروی آن کسی است که سراسر وجودش بندگی است و اصلاً انانیتی ندارد.

آری؛ با این سلام ها خواستی سر رشته ارتباط با آن حضرت نگسلد تا او نیز از عنایات خودش ما را محروم نگرداند که گفت:

گرت هوا است که معشوق نگسلد پیوند

نگاه دار سر رشته تا نگه دارد

شب می خواهـد با همه تاریکی بیایـد، بیایـد، روز می خواهـد با همه روشـنایی برود، برود، در تمام این اوقات سـلام بر تو، ای آرزوی دل و ای آرمان بلند انسانیت! اگر تو بر ما نظر نکنی، بودن و نبودن روز و شب چه معنایی دارد؟

امام زمان عجل الله تعالی فرجه؛ حامل اسماء الهی

(السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ)

سلام بر تو ای امام امانت دار و امین!

مسلّم خداونـد امانت های خاصـی دارد که هرکس ظرفیت پذیرش آن را ندارد و تو امانت های خاص خداوند را در نزد خود داری.

در هر فرازی از این زیارت، قلب ما را جهت می دهند که به کجا نظر کند و با چه معارفی به سر برد، در این فراز نظر ما را به اماناتی می اندازند که در نزد آن حضرت هست و باید آماده شد تا ما را از داشتن آن ها برخوردار کنند تا بتوانیم با اسماء خاص الهی، حضرت «الله» را عبادت کنیم، توجه و تمرکز و دلدادگی به انسان کامل، شرط برخوردار شدن از نور اسماء الهی است که در نزد ما به صورت بالقوه به امانت گذارده اند، و در این رابطه امام علیه السلام جان جهان و حامل همه اسراری است که خداوند باید با بندگانش در میان بگذارد و در همین رابطه که خداوند به عنوان جامع جمیع اسماء حُسنی، مقصد اصلی جان انسان ها است، امام زمان علیه السلام نیز مقصد اصلی جان ها می شود، چون قلب مبارک او محلّ تجلیات تامّه اسماء الهی است و هماهنگی با رضا و خشم قلب مقدس او، راه نزدیکی به آن امانات الهی است که همان اسماء الهی باشد، اسمائی که آینه نظر بر حق اند، نظر بر حق که جانِ جانِ همه است. پس سلام بر امامی که وجود مقدسش حامل و امانت دار آینه های نمایش حق است. سلام بر امانت دار و امین اسماء الهی، امید را بر می انگیزاند تا ما از آن امانات محروم نگردیم.

ص: ۶۵

امام زمان عجل الله تعالی فرجه؛ آرمان بلند انسان

(السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُولُ)

سلام بر تو ای افق آرز وشده!

مگر بنا نیست هر قومی اگر خواست در روزمرّگی ها نپوسد، به آرزویی سترگ، ولی واقعی توجه کند؟ و مگر نه این است که هرگاه قومی، اتکاء و باور خود را به آرزوی سترگ خود از دست داد و انسان مطلوب او از منظر زندگی اش رخت بربست، از حیثیت خویش تهی می شود و با پوسته زندگی به سر خواهد برد و هر لحظه باید آماده پذیرش مرگ و هلاکت باشد؟ پس ای امام! تو همان آروزی بزرگ، ولی دست یافتنی هستی که ما را از همه این هلاکت ها می رهانی و آنچنان حیّ و حاضری که ما جرأت سلام کردن به تو را پیدا کرده ایم. به ما گفته اند:

یک چشم زدن غافل از آن یار نباشید

شاید که نگاهی کند آگاه نباشید

سلام بر تو که هر آنچه ممکن است به طور منطقی در آرمان هر قومی باشد، در تو جمع است، خسارت دیده، آن هایی هستند که تو را مدّ نظر خود ندارند.

(السَّلامُ عَلَیْکَ بِجَوَامِعِ السَّلامِ)

سلام بر تو با همه آنچه در حقیقتِ سلام نهفته است!

ص: ۶۶

حقیقت آن است که نمی دانم با تو ای همه آرزوهایم! چه بگویم و دیگر به بهانه کدام یک از کمالاتت بر تو سلام کنم، پس بگذار در یک کلمه عرض کنم: سلام بر تو با هر آنچه جا دارد که بر تو سلام کنم! سلام بر تو به جهت هر آنچه در شأن سلام هست و همه آن در تو است!

نه ماهی از آب خسته می شود و نه من از سلام کردن به تو، چون ماهی بی آب لاشه مرده ای بیش نیست، و انسانیت انسان، بی انسان کامل قالب انسان است و نه خود انسان. پس

هر که

او ماهی نباشد جوید او پایان آب

هر که

او ماهی بود کی فکرت پایان کند؟

ای بقیه الله اعظم! ای حجّت خدا! می خواهم نزدیکی خود را به شما نشان دهم که چون بیگانگان با من رفتار ننمایید، می خواهم عقاید خود را به شما عرضه کنم تا مرا هم از اهل دیار خود بدانید، در حالی که می دانم شما از ضمیر من اطلاع کامل دارید.

اظهار عقاید حق برای هم سنخی

پس: «أُشْهِدُكَ يَا مَوْلاىَ» شما را گواه می گیرم ای مولای من! که:

ص: ۶۷

(أَنِّی أَشْـهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَـرِیکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ لا حَبِیبَ إِلا هُوَ وَ أَهْلُهُ وَ أَشْهِدُکَ یَا مَوْلاَیَ أَنَّ عَلِیّا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ حُجَّتُهُ وَ الْحُسَیْنَ حُجَّتُهُ وَ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ حُجَّتُهُ وَ عَلِیَّ بْنَ مُوسَی حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ وَ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ)

ای مولای مـن! بر قلب من بنگر که من شـهادت می دهم به یگـانگی خـدا و یگـانگی او را در تـدبیر، در همه عـالم می بینم و شهادت می دهم به این که تنها حکم او بایـد مطاع باشـد. آری؛ «أَنِّی أَشْـهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلّااللَّهُ وَحْدَهُ لا شَـرِیکَ لَهُ» و نیز می بینم که محمّـد صـلی الله علیه و آله بنـده و رسـول چنین خـدایی است، و آثـار توحیـد الهی در حرکـات و سـکناتش نمایـان است، محبـوبی جز او و اهـل او نیسـت. می بینـم و شـهادت می دهـم که علی علیه السـلام امیر المـؤمنین، حجّت اوست و نمـایش آن چیزی است که او می خواهد، همچنان که امام حسن و امام حسین و امام سجّاد و

امام صادق و امام موسی کاظم و امام رضا و امام محمّد تقی و امام علی النّقی و امام حسن عسگری علیهم السلام همه و همه حجّت او بوده و هستند، و تمام حرکات و سکنات و گفتار این ذوات مقدسه، ملاك و نمایش خواست خدا است.

(وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ حُجَّهُ اللَّهِ)

و شهادت می دهم و با عمق جانم مشاهده می کنم که تو ای امام حاضر، و ای مخاطب امروزین من! حجّت خدایی و آنچه تو از ما می خواهی، همانی است که خدا از ما می خواهد و آنچه تو ما را از آن نهی می کنی، همانی است که خدا ما را از آن نهی کرده، تو حجّت خدا و نمایش توحید حضرت «الله» هستی، توحید خدا در جمال و جلال شما نمایان است و آینه تمام نمایِ محبوبِ جانِ همه انسان هایی.

حال ملاحظه فرمایید که چگونه بر حقایق حقه شهادت می دهم که مورد نظر شما است، پس با من چون بیگانگان رفتار ننمایید.

معیّت امام زمان عجل الله تعالی فرجه با همه چیز

(أَنْتُمْ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ)

شما ابتدا و انتهای همه چیز هستید

ص: ۶۹

مثل نور که تا نور نباشد، چیزی دیده نمی شود، در رؤیت هر چیز، اوّل نور، رؤیت می شود و سپس آن چیز، و در انتها هم باز نور به آن چیز می خورد و همان نور در چشم ما منعکس می گردد. حقیقت ذوات مقدسه معصومین علیهم السلام نیز از همین قرار است که اوّلین پرتو خلقت آن هایند، چراکه از یک جهت رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللهُ نُوری»(۱) یعنی؛ اوّلین چیزی که خداوند خلق فرمود، نور من بود. از طرف دیگر علی علیه السلام در رابطه با مقام اهل البیت علیهم السلام می فرمایند: «... کُلُّنَا وَاحِدٌ، اَوَّلُنا مُحَمَّد وَ اَوْسَطُنَا مُحَمَّد وَ کُلُّنَا مُحَمَّد فَلا تَتَفَرَّقُوا بَیْنَنَا...»(۲) یعنی؛ ما اهل البیت، از خود رسول الله صلی الله علیه و آله تا آخرین ما، همه در یک مقام هستیم و نباید بین ما جدایی قائل باشید. پس عنایت داشته باشید همان طور که اوّلین نور، نور محمّدی صلی الله علیه و آله بود و به یک اعتبار نور اهل البیت، آخرین نور نیز نور اهل البیت علیهم السلام خواهد بود، به همین جهت حضرت صادق علیه السلام می فرمایند: «اِنَّ آخِرَ مَنْ یَمُوتُ الْإمام...»(۳) یعنی؛ آخرین کسی که از این دنیا رخت برمی بندد امام است.

۱- بحارالانوار، ج۱، ص ۹۷.

۲- بحار الانوار، ج۲۶، ص۶و۷.

۳- بحار الانوار، ج۲۳، ص۲۱.

با داشـتن چنین معارفی است که به شـما ذوات مقدسه معصومین خطاب می کنیم: «أَنْتُمْ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ»؛ شما ابتدا و انتهای همه چیز هستید، که البته این سـخن، معارف زیادی به همراه دارد که بنده نمونه ای از آن را عرض کردم، وقتی خداوند اوّل و آخر و ظـاهر و باطن است، انسان کامل به اوّلیت خداونـد، اوّل است و به آخریت خداونـد، آخر است و به ظاهریت خداونـد، ظاهر است و به باطنیت خداونـد، باطن است، چون به مجرّدیت خداونـد، مجرّد است؛ و به معیّت خداونـد با هر چیز، آن ها هم با هر چیز هسـتند، چون هر که مجردتر است، حاضرتر است منتها تجرد حضرت حق به خود اوست و تجرد کامل امام زمان عجل الله تعالی فرجه و ائمه علیهم السـلامبه خداونـد است. باز معانی دیگری از اول و آخر بودن ائمه علیهم السـلام مطرح است که باید در جای دیگر و با مقدمات مستوفی مطرح شود.

توجه به رجعت، عامل نجات از ظلمت

(وَ أَنَّ رَجْعَتَكُمْ حَقٌّ لا رَيْبَ فِيهَا يَوْمَ لا يَنْفَعُ نَفْسا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِی إِيمَانِهَا خَيْرا).

ص: ۷۱

ما معتقدیم که رجعت و بازگشت شما که برگشت عدالت و معنویت کامل است، حق و حتمی است، در آن شرایطی که به نور شما همه مرزهای ایمان و کفر مشخص شده است و آن هایی که مؤمن به ظهور چنین شرایطی نشده اند و ایمان خود را فعّال نگه نداشته اند تا به خیری نایل شوند، در آن شرایط دیگر فرصت را از دست داده اند، چراکه هر انسانی با حدّاقل ایمان به راحتی می تواند بفهمد خداوند به ظلمات آخر الزمان راضی نیست و هرگز نمی پسندد ظالمان عنان جهان را به دست گیرند و بر مظلومان هر چه می خواهند تحمیل کنند.(۱)

راستی؛ کسی که این حدّاقل شعور را ندارد و انتظار هیچ فرجی را نمی کشد و به ظلمات آخر الزمان تن داده، می تواند خود را در جبهه اهل انتظار - با آن همه شعور و آینده نگری که برای اهل انتظار هست- قرار دهد؟!

هم دلی با امام

(وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ نَاكِرا وَ نَكِيرا حَقٌّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ النَّشْرَ حَقٌّ وَ الْبَعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ

۱- در رابطه با چگونگی رجعت و دلیل بر حقانیت آن می توانید به سخنرانی مؤلف در مورد «رجعت» رجوع فرمایید.

الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِرْصَادَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ الْحَشْرَ حَقٌّ وَ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ الْوَعْدَ وَ الْوَعِيدَ بِهِمَا حَقٌّ)

من بـا تمام وجود و در منظر قلب و عقل خود می بینم که مرگ به معنی ادامه حیات پس از این دنیا و ملاقات با دو ملک نکیر و منکر، حق و حتمی است و بهترین نوع وقوع است، همچنان که نَشـر و گشوده شدن صـحیفه اعمال، و بعث و برانگیخته شدن در حشـر و روبه رو شـدن بـا صـراط، حـق است و شـدنی، و بهـترین نوع وقوع، همین نوع است که واقع می شود، همچنـان که «مرصاد» و کمینگاه، حق است تا زیبایی عدل به عالی ترین شـکل آن ظاهر شود و نیز میزان و حساب و حشـر و بهشت و جهنّم و وعده های به نیکوکاران و وعید به گناهکاران، همه حق است و شدنی و چه زیبا شدنی.

پس ای مولاـی من! ملاـحظه می فرماییـد با چنین اعتقاداتی قلب من آن چنان هم از شـما جـدا نیست که شایسـته عنایت و نظر مبارک شما نباشد. به ما گفته اند:

تو

چه دانی صدای مرغان را

که

ندیدی شبی سلیمان را

می دانم باید بین من و شـما سـنخیتی باشد تا به شرف نظر مبارک شما نایل گردم، حال این عقاید من است واین هم امیدواری ام به توجه شما.

ص: ۷۳

ما هم از مستان این مِی بوده ایم

(یَا مَوْلایَ شَقِیَ مَنْ خالَفَکُمْ وَ سَعِدَ مَنْ أَطَاعَکُمْ فَاشْهَدْ عَلَی مَا أَشْهَدْتُکَ عَلَیْهِ وَ أَنَا وَلِیٌّ لَکَ بَرِی ءٌ مِنْ عَدُوِّکَ فَالْحَقُّ مَا رَضِیتُمُوهُ وَ الْبَاطِلُ مَا أَسْخَطْتُمُوهُ وَ الْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ وَ الْمُنْکَرُ مَا نَهَیْتُمْ عَنْهُ)

ای سرور من پذیرفته ام با ولایت و برنامه ریزی شما روزگارم را بگذرانم! آن کس که مخالف شماست، بدبخت شد و آن کس که پیرو شما شد، سعادتمند گشت، پس تو را گواه می گیرم بر این موضع گیری ام که من دوستدار شما هستم و از مخالف شما متنفرم، حق آن است که شما به آن راضی هستید و باطل آن است که شما از آن ناراضی باشید، معروف و نیکویی همانی است که شما به آن امر می کنید و منکر و ناپسندی آنی است که شما آن را نهی می فرمایید.

در این فراز؛ قصه توجه به تعادل مطلق امام عصر علیه السلام را تمرین می کنی تا بفهمانی اهل کدام قوم و قبیله ای. گفت:

ما

هم از مستان این مِیّ بوده ایم

عاشقانِ

درگه وِی بوده ایم

نام

ما بر مهر او ببریده اند

ص: ۷۴

عشق

او در جان ما کاریده اند

ای مولای من! دلم در هوای شماست و از آن کس که مُهر مِهر شما را ندارد بیزارم، هر که می خواهد باشد، دلی که سراسر به سوی شما نباشد دل نیست، چقدر خوش بخت و خوش وقتم که راضی ام به آنچه شما راضی هستید. این خوشوقتی به جهت آن است که شما را ملاک حق و باطل یافتم، و دل من در هماهنگی با جان شما است.

هر

دل که او نخفت شبی در هوای تو

چون

روز روشن است و هوا زو منوّر است(۱)

آری؛ آن دلی که در هوای شما شب نخوابید، روز را از نور خود منوّر می گرداند، حال چگونه من از هماهنگ کردن این دل با شما دست بردارم؟!

برکات حضور امام علیه السلام در زندگی

(فَنَفْسِی مُؤْمِنَهٌ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِأَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ وَ بِکُمْ یَا مَوْلاَیَ أَوَّلِکُمْ وَ آخِرِکُمْ وَ نُصْرَتِی مُعَدَّهٌ لَکُمْ وَ مَوَدَّتِی خَالِصَهٌ لَکُمْ آمِینَ آمِینَ)

۱- کلیات شمس تبریزی، غزل شماره۴۴۹.

ای مولای من که برنامه ریزی جان و قلب و زندگی ام را با دستورات شما تنظیم کردم! به شما عرضه می دارم که جان من به خدای یگانه، مؤمن است و در مسیر دینداری به «توحید» نائل شده ام، به طوری که در حضور مطلق حضرت «الله» و در تدبیر او و در فرمان او، اَحدی را در عرض او نمی دانم و نمی بینم، و نیز به رسول او صلی الله علیه و آله مؤمن هستم و می بینم که در سرتاسر کلام و حرکاتِ او ظهور یگانگی خداست، رسول اوست و از او می گوید، و به امیر المؤمنین و به شما فرزندان آن حضرت از اوّل تا آخر مؤمن هستم، رسیده ام به جایی که قلبم شماها را تصدیق می کند، همه شما وصیّ رسول خدا صلی الله علیه و آله هستید که از طرف خداوند برای تبیین حقیقت انتخاب شده اید، اگر دستی بر زمین دارید و به زمینیان اشاره می کنید، دستی هم بر آسمان دارید و از عالم معنا می گیرید، من شما را صحیح ترین، بلکه تنها جریان صحیح در میدان معارف بشری می بینم و بر این امر بسیار مفتخر و شادم.

خاک

بودیم این چنین موزون شدیم

خاک

ما زر گشت، سیمین جان شدیم

راستی؛ اگر شما نبودید ما چگونه می توانستیم در مسیر تعادل قرار گیریم، اگر امروز با تمام دلگرمی زندگی را ادامه می دهیم، چون شما را در میدان زندگی خود یافته ایم.

ص: ۷۶

امروز

شهر ما را صد رونق است و جان است

زیرا

که شاه خوبان امروز در میان است

حیران

چرا نباشد، خندان چرا نباشد

شهری

که در میانش، آن صارم زمان است

زان

آفتاب خوبی، چون بر زمین بتابد

آن

دم زمینِ خاکی بهتر ز آسمان است(۱)

حال ای آفتاب های خوبی! ای اوصیاء رسول خدا صلی الله علیه و آله! یاری و ارادتم در خدمت شما است، دستی که شما را یاری نکند، معنی دست بودن را گم کرده است و دلی که مودّت شما را در خود نپرورانده باشد، دیگر دل نیست، پس خدایا! آن یاری و نصرت و این مودّت و ارادت را نسبت به این ذوات مقدس از ما بپذیر و به نتیجه برسان، آمین آمین!

عالی ترین تقاضا، در اوج امیدواری

(اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ نَبِیِّ رَحْمَتِکَ وَ کَلِمَهِ نُورِکَ وَ أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِی نُورَ الْیَقِینِ وَ صَدْرِی نُورَ الْإِیمَانِ وَ فِکْرِی نُورَ النِّیَّاتِ وَ عَزْمِی نُورَ الْعِلْمِ وَ قُوَّتِی نُورَ الْعَمَلِ

۱- کلیات شمس، غزل شماره ۴۴۰.

وَ لِسَانِی نُورَ الصِّدْقِ وَ دِینِی نُورَ الْبَصَائِرِ مِنْ عِنْدِکَ وَ بَصَرِی نُورَ الضِّیَاءِ وَ سَمْعِی نُورَ الْحِکْمَهِ وَ مَوَدَّتِی نُورَ الْمُوَالاهِ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ علیهم السلام حَتَّی أَلْقَاکَ وَ قَدْ وَفَیْتُ بِعَهْدِکَ وَ مِیثَاقِکَ فَتُغَشِّیَنِی رَحْمَتَکَ [رَحْمَتُکَ] یَا وَلِیُّ یَا حَمِیدُ)

خدایا! از تو می خواهم که صلوات و رحمت خود را بر محمد صلی الله علیه و آله آن پیامبر رحمت و کلمه نورت، ارزانی داری، و در این راستا و با واسطه فیض بودن او، قلبم را از نور یقین مملوّ کنی و سینه ام را به نور ایمان و فکرم را به نور نیّات، وتصمیمم را با نور علم و قوّتم را با نور عمل و زبانم را با نور صدق و دینم را با نور بصیرت که در نزد تو است، و دیده ام را با نور روشنگر و گوشم را با نور حکمت و ارادتم را با نور دوستی به محمّد و آل او علیهم السلام پُر کنی، تا از آن هایی باشم که هنگام ملاقات با تو به عهد و میثاقی که با تو بسته ام، وفا کرده باشم و در نتیجه در آن حالت ناب ابدی، سراسر وجودم از رحمت تو پوشیده گردد، ای شایسته ترین سرپرست!

می گویند؛ وقتی حضرت زکریا علیه السلام با حضرت مریم علیها السلام ملاقات کرد و در کنار او میوه های بهشتی دید، ناگهان متوجه

ص: ۷۸

قاعده ای شد که خدایا! این اندازه کرمت گسترده است که برای دختری تنها در این گوشه، میوه های بهشتی می فرستادی، چرا من هم بیش از آنچه به من لطف کرده ای از تو نخواهم و چرا آرزوهای بلند خود را با تو در میان نگذارم و لذا تقاضای فرزندی چون حضرت یحیی علیه السلام را نمود.(۱)

از اوّل دعا تا این جا چشم دل باز کردی و به خوبی های بهترین خوبان نظر نمودی و متوجه شدی چه غوغایی است زندگی با خوبان عالم و به آن ها اظهار داشتی که سراسر وجودم هماهنگ با شما و در اختیار شما است و از خدا خواستی در این ادعا موفقت بدارد، حالا یک مرتبه مانند حضرت زکریا علیه السلام قلب را به سوی خدا انداختی، و هر آنچه خواستنی است و بلندترین آرزویی است که یک انسان می تواند داشته باشد را از خدا خواستی، چون یک نظر به وجود مقدس ائمه معصومین علیهم السلام انداختی و یک نظر به رحمت واسعه خدا که تمایل این همه فیض دادن را به بندگانش دارد و گفتی: «اللَّهُمَّ... أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِی نُورَ الْیَقِینِ...» خدایا! بیا و قلبم را سراسر از نور یقین لبریز کن، و بقیه آنچه در این فراز بر زبان آوردی را گفتی، تا آن جا که امیدوار شدی بگویی: «حَتَّی

۱- به آیات ۲تا ۱۳ سوره مریم مراجعه فرمایید.

أَلْقَاكَ وَ قَدْ وَفَيْتُ بِعَهْدِكَ وَ مِيثَاقِكَ...» خدایا! تا آن جا مرا جلو ببر که در موقع ملاقات با خودت توانسته باشم به همه آنچه باید به آن وفا کنم، وفا کرده باشم. آری؛

بر

گوش ما نهاده دهان او به دمدمه

تا

جان ما بگیرد، یک باره بوی دوست

حال که ذوات مقدس معصومین علیهم السلام را به نمایش گذاشتی و از جمال آن ها بوی تو به مشام خورد، پس در رساندن ما به یقین و علم و صدق و بصیرت و وفای به عهد با خودت دریغ مکن، که ما سخت امیدواریم، چرا که اگر می خواستی ندهی، نشانمان هم نمی دادی تا با طلب آن رفع گرسنگی کنیم. گفت:

من

کریمم، نان نمایم بنده را

تا

بگریاند طمع آن زنده را

هر

کراماتی که می جویی به جان

او

نمودت تا طمع کردی در آن

حال ما طمع به دست آوردن زیباترین ارتباط با تو را نموده ایم، آن ارتباطی که در امامان علیهم السلام به ما نشان دادی.

بر عاشقان فریضه بود جستجوی دوست

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى [مُحَمَّدٍ] حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِي بِلادِكَ وَ الدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ وَ

الْقَائِمِ بِقِسْطِکَ وَ الثَّائِرِ بِأَمْرِکَ وَلِیِّ الْمُؤْمِنِینَ وَ بَوَارِ الْکَافِرِینَ وَ مُجَلِّی الظُّلْمَهِ وَ مُنِیرِ الْحَقِّ وَ النَّاطِقِ بِالْحِکْمَهِ وَ الصِّدْقِ وَ کَلِمَتِکَ التَّامَّهِ فِی أَرْضِکَ الْمُرْتَقِبِ الْخَائِفِ وَ الْوَلِیِّ النَّاصِحِ سَفِینَهِ النَّجَاهِ وَ عَلَمِ الْهُدَی وَ نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَی وَ خَیْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَی وَ مُجَلِّی الْعَمَی [الْغَمَّاءِ] الَّذِی یَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلا وَ قِسْطا کَمَا مُلِئَتْ ظُلْما وَ جَوْرا إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ)

ای خدا! درود و رحمت فراوانت را بر حجت خود [مُحَمَّد] عجل الله تعالی فرجه ارزانی دار - آن امام غایبی که هم اسم با رسول خدا صلی الله علیه و آله است- هم او که حجّت تو در زمین و خلیفه تو در شهرها و دعوت کننده به سوی راه تو است، هم او که قیام کننده به قسط بوده و به فرمانت انقلاب خواهد کرد، یاور و سرپرست و دوست مؤمنان، و ویران کننده کافران، و روشنی بخش ظلمت و روشنگر حق، و نمایاننده حکمت و درستی است، هم او که عامل ظهور سنّت و کلمه تو در زمین است، هم او که سخت مواظب تجاوزکاران بوده و لذا از این جهت خائف و نگران است، آن سرور و سرپرست خیرخواه،

آن سـفینه نجات و پرچم هدایت و نور چشم خلائق و بهترین کسی که پیراهن و رداء - امامت- را به بر کرد، زداینده کوری و گمراهی، آن کسـی که زمین را از عـدل و قسط پر می کنـد، در حالی که ظلم و بیـداد سراسـر آن را گرفته، که تو در سـرازیر کردن صلوات و رحمت بر او قادر و توانایی، چون بر هر چیزی قادر و توانایی! یافتن امام علیه السلام و توجه به اوصاف او کار بزرگی است که انسان نباید از آن غافل باشد. گفت:

بر

عاشقان فریضه بود جستجوی دوست

بر

روی و سر چو سیل، دَوان تا به جوی دوست

خودْ

اوست جمله طالب و ما همچو سایه ها

ای

گفتگوی ما همگی گفت وگوی دوست

گاهی

به جوی دوست چو آب روان خوشیم

گاهی چوآب،حبس شدیم

در سبوی دوست(۱)

حضـرت را بـا کلمـاتی که در این فراز آمـده وصف می کنی تا مشـخص کنی انتظار آن حضـرت را در سـینه داری و چشم از وجود مبـارک او برنداشـته ای، به انتظـار کسـی هستی که کلمه تامّه الهی در زمین است، حق را می نمایانـد و ناطق به حکمت است، و هرگز بنا نداری دل از او برکنی و آن را به جای دیگر اندازی.

۱- کلیات شمس، غزل شماره ۴۴۲.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه؛ مقصد جان ما

تا حالا از وجوه مختلف بر امام زمان علیه السلام نظر کردیم تا شوق انتظار ما نیز از وجوه مختلف باشد، و عنایت فرمودید که او امامی است دست یافتنی و برای همین به او سلام کردیم، یعنی می توان به او دسترسی داشت، چون او به جهت ذات مجردش و این که جان و حقیقت هر انسانی است، از ما به ما نزدیک تر است. این لیوان که در جلو من است از من دور است، چون در جان من نیست، ولی امام از ما به ما نزدیک تر است، چون به عنوان انسان کامل، جانِ جان ما است. فطرت شما نسبت به شما چه مقامی دارد؟ وقتی شما کاری را از روی هوس انجام دهید، یک نحوه جواب گویی به بدنتان است، ولی وقتی کاری الهی انجام دهید، جواب گویی به فطرتتان است و جانتان سیراب می شود، یعنی جان شما با کارهای الهی طراوت پیدا می کند، پس معلوم است کارهای الهی به جان ما نزدیک تر است تا کارهای هوس آلود. توجه بفرمایید که هر اندازه کار الهی تر باشد، به جان شما نزدیک تر است، چون مطابق فطرت است. فطرت، مقام اصلی جان ماست، از طرفی ما برای بندگی خلق شده ایم یعنی مقام نهایی ما، بندگی است و باید وجودمان به بندگی ختم شود. حال با توجّه به این که مقام

امـام زمـان علیه السـلام بنـدگی محض است، مشـخص می شود جهت و مقصـد جـان هر انسـانی وجود مقـدس امام زمان علیه السلام است، در همین رابطه مولوی در دیوان شمس تبریزی می گوید:

چون

جان جان، وی آمد، از وی گریز نیست

من

در جهان ندیدم یک جان عدوی دوست

پس عنـایت بفرماییـد امام ما چقـدر به ما نزدیک است، او همان فطرت مجسم و متعین است و لـذا در عمق جان ما جای دارد. نزدیکی آن حضـرت به جـان مـا، مثل نزدیکی لباس به تن ما نیست، نزدیکی خاصـی است، مثل نزدیکی خـدا به انسان که می فرمایـد از رگِ گردن به انسان نزدیک تر است. یکی ممکن است بگوید: اگر خدا به ما نزدیک است، چرا مثلاً وقتی گناه می کنیم، از مـا دور می شـود؟ آن نزدیکی که خـدا به انسـان دارد، نزدیکی وجودی است و در رابطه بـا حضور و وجود خـداوند است و آن دوری که ما در اثر گناه نسبت به خدا پیدا می کنیم، دوری و فاصله ای است که به انتخاب ما مربوط است. خدا از نظر وجودی، به کافر و مؤمن از خودشان به خودشان نزدیک تر است، و لـذا فرمود: «نَحْنُ اَقْرَبُ اِلَیْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِید»(۱) یعنی؛ ما به او از رگ گردن نزدیکتریم، چون رگ

۱- سوره ق، آیه ۱۶.

گردن از جـان مـا دور است و خـدا بـا جـان من با من ارتباط دارد، ارتباط من با تنم، ارتباط دوگانه است، چون به یک اعتبار، یک تن داریم و یک مَن، این ها دوتا است، آن یگانگی با خدا و امام علیه السلام یگانگی خاص است، حضور آن ها در عمق جان من و شـما است. وقتی شما کاری الهی انجام می دهید، چه کسی احساس آرامش می کند جز خودتان؟ از طرفی آن کار الهی، ریشه در بندگی شما دارد، بندگی محض هم که امام زمان علیه السلام هستند، پس آنچنان نیست که امام علیه السلام از شما دور باشد. مهم این است که امامتان را از این منظر نگاه کنید، ان شاء الله امامتان را می بینید. به گفته مولوی:

بر

گوش ما نهاده دهان او به دمدمه

تا

جان ما بگیرد، یکباره بوی دوست(۱)

حضـرت بنا دارند اگر ما گوش به ندای قدسـی شان بدهیم، ما را از خودی و خودیت بگیرند و سراسر منوّر به نور بندگی خدا کننـد. این دیگر در حدّ من و شـما است که چقـدر همت کنیم و نزدیکی امـام علیه السـلام را در جان خود احساس کنیم، آن نزدیکی که نزدیک تر از تن ما به ما است. پس اولاً؛ امام علیه السـلام به ما نزدیک است، ثانیاً: مقصد جان است. ما باید به آن وجود قدسی نظر کنیم و دل در گرو او داشته باشیم و این دعاهای

۱- کلیات شمس، غزل شماره۴۴۲.

عزیزِ از جان عزیزتر که در رابطه با امام زمان علیه السلام می خوانیم، برای همین است، می خواهیم جهت جانمان به طرف آن حضرت بیفتد، و از بقیه چیز ها روی دل را به سوی او برگردانیم و نگذاریم این نوعِ نگاه در ما از دست برود. اگر رسیدیم به این که امام، جانِ جان ما و تمام مقصد ما است، معلوم است که همه حجاب هایی که بین ما و اوست برطرف می شود، إن شاء الله.

با

دوست ما نشسته که ای دوست، دوست کو؟

کو

کو همی زنیم ز مستی، به کوی دوست

تصویرهای

ناخوش و اندیشه رکیک

از

طبعِ سست باشد و این نیست سوی دوست

خاموش

باش تا صفت خویش خود کند

کو

های های سردِتو، کو های وهوی دوست(۱)

وقتی حجاب ها به همان طریقی که عرض شد کنار رفت و تمام مقصدِ جان ما امام زمانمان شد، دیگر ما باید خاموش شویم تا او خودش خود را بر قلب ما بنمایاند «خاموش باش تا صفت خویش خود کند!»

ص: ۸۶

۱- کلیات شمس، غزل شماره۴۴۲.

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِیِّکَ وَ ابْنِ أَوْلِیَائِکَ الَّذِینَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِیرا)

خدایا! سلام و صلوات را بر او که ولیّ تو و فرزند اولیاء تو است ارزانی دار، فرزند آنانی که اطاعتشان را بر همه خلق واجب نمودی و رعایت حقّشان را الزامی نمودی و هرگونه آلودگی را از ساحت قدسی شان زدودی تا پاک و مصون از خطا، موجب هدایت بندگان گردند.

خدایا! حال که ما را با چنین خانواده ای راهنمایی کردی، پس زمینه حضور هر چه بیشتر آن ها را فراهم نما، پس؛

(اللَّهُمَّ انْصُرْهُ وَ انْتَصِرْ بِهِ لِدِینِکَ وَ انْصُرْ بِهِ أَوْلِیَاءَکَ وَ أَوْلِیَاءَهُ وَ شِیعَتَهُ وَ أَنْصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمْ)

در این فراز می خواهیم با خدا درباره امام زمان علیه السلام صحبت کنیم، تقاضا می کنیم:

خدایا! او را یاری کن و از طریق او دینت را یاری نما. با حضور هر چه بیشتر او و با ظهور او، دوستان خودت و او را و شیعیان و یارانش را یاری فرما و ما را نیز در زمره آنان قرار ده.

ص: ۸۷

خدایا! خودت می دانی که وقتی ظلمت به اوج خود برسد و ظلماتِ آخر الزمان همه عقل ها را برباید، دوستان تو و شیعیان تو به تنهایی کاری از پیش نمی برند، یک نصرت و یاری نهایی نیاز است که از طریق آرمانی ترین انسان بتوانند ظلمات چند لایه آخرالزمان را پاره کنند.

تقاضای رفع موانع ظهور

(اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ احْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ مِنْ أَنْ يُوصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ آلَ رَسُولِكَ)

خدایا! او را از شرّ هر ماجراجو و متجاوزی حفظ کن و از شرّ جمیع خلقت حفظ فرما، او را از شرّ همه خطراتی که از چپ و راست و جلو و عقب ممکن است به او برسد، حفظ بفرما و نگهبانش باش و مانع باش از این که آسیبی به او برسد و در راستای حفظ آن حضرت در مرحله ظهور، سنّت و سیره نورانی پیامبر و خاندان پیامبرت را حفظ بفرما!

ظهور امام علیه السلام دوای درد بشریت است، مقصد جان همه آن ها است، قبله روح همه انسان ها است، خدایا! او را حفظ کن تا برنامه ها و نقشه های انسان های ستمگر مانع ظهور او نگردد. خدایا! هر خطری که ممکن است به او برسد و مانع تحقق برنامه های آن حضرت شود، خودت دفع کن، چون دیگر بشریت طاقت ندارد تلاش های آن حضرت به سرنوشتی دچار شود که زحمات علی علیه السلام دچار شد.

دعاها و تقاضاهای ما برای همین است که دیگر آن موانع مرتفع شود و زیباترین ظهور محقق گردد. قصه ظهور او، قصه ظهوری شود که دیگر جمال ماه منوّر او را هیچ ابری نپوشاند و در آن شرایط ما فریاد بزنیم:

اوماهِ

بی خسوف است،خورشید بی کسوف است

او

خَمرِ بی خمار است، او سود بی زیان است

آن

شهریار اعظم، بزمی نهاد خرّم

شمع

وشراب وشاهد، امروزرایگان است(۱)

احساس مسؤلیت نسبت به موفقیت امام علیه السلام

(وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ أَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْ نَاصِرِيهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِيهِ وَ اقْصِمْ قَاصِمِيهِ وَ

۱- کلیات شمس، غزل شماره ۴۴۰.

اقْصِمْ بِهِ جَبَابِرَهَ الْكَفْرِ وَ اقْتُلْ بِهِ الْكَفَّارَ وَ الْمُنَافِقِينَ وَ جَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلا وَ أَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْنِی اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ شِيعَتِهِ)

خدایا! به نور حضرت، عدالت را ظاهر فرما، تا هیچ کس از زمینه های تعالی محروم نگردد و با نصر و پیروزی خودت او را پیروز گردان، و یارانش را یاری و مخالفانش را خوار کن، کمر آن هایی که می خواهند کمر برنامه های نورانی آن حضرت را بشکنند، و کمر گردنکشان و کفّار را بشکن، به نور و به قدرت و عظمت آن حضرت، همه کفّار و منافقین و جمیع منکران را در هر کجای زمین که هستند، چه در دریا - در ناوهای جنگی- و چه در خشکی، به قتل برسان، به نور و همّت آن حضرت، زمین را سراسر از عدل لبریز کن و به نور آن حضرت، دین پیامبرت صلی الله علیه و آله را به کامل ترین شکل بنمایان و مرا نیز در زمره یاران و پشتیبانان و تابعان و شیعیان آن حضرت قرار بده!

این نان و آب چرخ، چو سیلی است بی وفا

من ماهی ام، نهنگم و عُمانم آرزوست

ص: ۹۰

جانم

ملول گشت زفرعون و ظلم او

آن

نور روی موسیِ عمرانم آرزوست

هر

چند مفلسم، نپذیرم عقیق خُرد

کان

عقیق نادر ارزانم آرزوست

گوشم شنید

قصه ایمان و مست شد

کوقسمِ چشم،

صورت ایمانم آروزست(۱)

ما را سر آن نیست تا راضی باشیم در ظلمت ظالمان به سر بریم و چشم و دل خود را به زندگی کردن در کنار حاکمیت حضرت بقیه الله اعظم منصرف کنیم، این است که در فراز بالا از خدا می خواهیم:

منگر

اندر ما، مکن در ما نظر

اندر

اکرام و صفای خود نگر

خدایا! کرامت خاصی مرحمت فرما و اگر ما شایسته ظهور آن حضرت نیستیم، تو شایسته ای که با رحمت خاص خود، سبب ظهور آن حضرت گردی، ما این تقاضاها را رها نمی کنیم تا اوّلاً؛ تو به حق خودِ این دعاها، دعاهای ما را مستجاب گردانی، ثانیاً؛ این ها وسیله ای شود که با لطف و کرم خود، امام را و برنامه های او را حفظ بفرمایی تا آن نصرت نهایی محقق شود.

۱- کلیات شمس، غزل شماره۴۴۱.

این تقاضا چندین نتیجه دارد؛ اولاً: قلبمان متوجه حفظ امام علیه السلام است و در حدّ توان خود را آماده می کنیم که در کنار آن خطرات، آن طور کـه بایـد جانفشـانی کنیم، و به تعـبیر دیگر؛ مصـداق کسـانی باشـیم که در وصـفشان می فرمایـد: «اللّهُمَّ اجْعَلْنی مِنْ أَنْصَارِهِ وَ اَعْوانِهِ وَ الـذّابِّینَ عَنْه»(۱) از آن هـایی که یـاور اوینـد و پیرو او و از آن هم مهم تر، ذوب در اوینـد، ثانیاً: شایـد از این تأکیـدهایی که در دعا می شود جهت حفاظت جان آن حضـرت از طرف خداوند، بتوان این نکته را فهمید، ملّتی که نگران موفقیت امامش نیست، خـدا آن ملّت را مفتخر به ظهور امام نخواهـد کرد، لـذا شـما از خدا درخواست و التماس می کنیـد که خـدایا! این امام را برای ما حفظ کن و تمام ابعاد شخصـیتی او را هم حفظ بفرما تا بتوانـد برنامه هایش را عملی کند. در واقع یک نوع توجه روح و قلب است به امام و نقش جهانی او و احساس مسئولیت نسـبت به برنامه های آن حضـرت، تا ما صرفـاً نـاظری بی تفاوت نباشـیم، و نتیجه اش این می شود که ما بتوانیم ارتباط قلبی مان را از این طریق با آن حضـرت در همه ابعاد محکم کنیم و عرض کنیم:

ماهِ

کنعانیِ من، مسند مصر آن تو شد

ص: ۹۲

۱- مفاتیح الجنان، دعای عهد.

وقت آن است که بِدْرود کنی زندان را

و در انتها تقاضا می کنی:

(وَ أَرِنِی فِی آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلام مَا یَأْمُلُونَ وَ فِی عَدُوِّهِمْ مَا یَحْذَرُونَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِینَ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِین)

خدایا! به من نشان بده در مورد آل محمد علیهم السلام آنچه آن ها در پی آن هستند و در مورد دشمنان آن ها نیز نشانم بده آنچه را که آن ها از آن فرار می کنند، ای معبود حق! مستجاب کن چنین تقاضایی را، ای صاحب جلال و بزرگی! ای ارحم الراحمین!

تقاضای تحقق تمدن اسلامی

در آخرین فراز این زیارت، زیباترین و مهم ترین چیزی که یک انسان مؤمن در دنیا می تواند بخواهد، مورد تقاضا قرار می گیرد که تقاضاکننده با روبه روشدن با آن مطلوب بزرگ، به اوج ایمان به خدا نایل می شود و به رؤیت سنّت فوق العاده ای مفتخر می گردد، که عبارت است از رؤیت آنچه آل محمّد علیهم السلام به دنبال آن بودند، یعنی ظهور تمام سنّت های الهی در تمام روابط انسانی. یا به تعبیر دیگر، در این فراز اوّلاً؛ تقاضای تحقق تمدن اسلامی به معنی واقعی را داری، ثانیاً؛ می خواهی این

قاعده مهمّ الهی را با چشم خود ببینی که دشمنان اهل البیت، یعنی کافران واقعی، چگونه با چیزی روبه رو می شوند که با تمام تلاش می خواستند با آن روبه رو نشوند. خداوند در مورد فرعون و هامان و لشگریانش می فرماید: « وَنُرِی فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُم مَّا کَانُوا یَحْذَرُونَ»(۱) یعنی؛ و نمایاندیم بر فرعون و هامان و لشگریانش آنچه را که از آن فرار می کردند. فرعونیان این همه اطفال را کشتند تا موسی علیه السلامبه دنیا نیاید و حاکمیت آن ها را نابود نکند، ولی خداوند درست آن ها را با چیزی روبه رو کرد که از آن فرار می کردند و این سنّت خداست و چه زیبا سنّتی!

حالا ـ تقاضا می کنی: نه در محدوده کار حضرت موسی علیه السلام، بلکه به وسعت حاکمیت جهانی حضرت مهدی علیه السلام چشم ما را به چنین سنّت زیبایی روشن بفرما، تا با چشم خود ببینیم این همه تلاش کردند تا حاکمیت امام معصوم علیهم السلام در صحنه تاریخ ظاهر نشود، حالا دشمنانشان درست با چیزی روبه رو می شوند که از آن فرار می کردند.

ثالثاً؛ تقاضای تحقق تمدن اسلامی، تقاضای ساده ای نیست که فکر کنیم شاهد و نمونه ای در گذشته تاریخ می توانیم برای

۱- سوره قصص، آیه۶.

آن در نظر بگیریم. در بحث «شیعه و تمدن زایی»(۱) تلاش شده است حتی الامکان تصور ضعیفی از فضای آن تمدن ترسیم شود. در نظر بگیرید میدان دار نظام آموزشی و سیاسی و اقتصادی جامعه امامی باشد که واسطه فیض بین ارض و سماء است، در آن شرایط حالتِ حضوری و قلبی، سراسر زندگی را فرا می گیرد، وَلایت و محبت و وِلایت و حاکمیت، متّحداً در یک نفر محقق می شود، و لذا ظاهر و باطن انسان در اطاعت انسانی قرار می گیرد که متذکر جان و فطرت و اصل اصیل انسان ها است و وِلایت و حاکمیت او انعکاس حکم محبوب حقیقی، یعنی خداست. در چنین شرایطی باطن انسان از طریق سینه مولای معصوم به نور هدایت حضرت ربّ منوّر می گردد و حقیقتِ سنّتِ «اللّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُواْ يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّوُرِ»(۲)؛ صورت اجتماعی به خود می گیرد، همه چیز در آن تمدن، انعکاس عالم ملکوت است و ظهور نِیِسْتانی است که انسان را از آن جا بریده اند و هزار و چهارصد سال است نگذاشته اند آن تمدنی که شرایط اُنس با عالم قدس است، ظهور یابد. حالا در فراز آخر چنین چیزی را تقاضا می کنی و

ص: ۹۵

۱- به نوشتارهایی که در همین رابطه تدوین شده رجوع فرمایید.

۲- سوره بقره، آیه ۲۵۷.

می گویی: «وَ أَرِنِی فِی آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ مَا یَأْمُلُونَ» به من نشان بده آنچه را آل محمد در پی تحقق آن بودند، بعونک و رحمتک یا الرّحم الرّاحمین.

چنانچه ملاحظه فرمودید؛ سلام بر حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه در هر کدام از زیارات، با کوهی از معارف و سلوک همراه است و باید با تأمل به آن ها پرداخت، اجازه دهید با طرح مقدمه زیارت آن حضرت در روز جمعه نظر شما را به آن جلب، و اصل آن را به فرصت دیگر موکول می کنیم.

باز سلامی دیگر

در زیارت امام زمان علیه السلام در روز جمعه می خوانید:

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَیْنَ اللَّهِ فِی خَلْقِهِ)

سلام بر تو ای حجت خدا در زمین، و ای چشم خدا در بین خلقش!

چشم خدا در بین مردم به این معنی است که اگر خواستید خداوند به شما بی محلی نکند، باید در چشم امام زمان علیه السلام خوار نباشید. او حجّت خدا در زمین است و ملاک رضایت و عدم رضایت خدا است، خواست او، همانی است که خدا از بندگانش می خواهد و چشم خدا است در بین خلقش، تا

ص: ۹۶

انسـان هـا بتواننـد از منظر توجه به وجود مقـدس آن حضـرت بـا اسـرار الهی آشـنا شونـد و هم خود را در زیر نظر مبارک آن حضرت احساس کنند و زیر نظر آن حضرت خود را بپرورانند. چرا که بنا به فرمایش آیت الله الهی قمشه ای:

تا

نگشاید حجاب آن مهِ مَکّی نقاب

بر

رُخ ما عاشقان، کس نگشاید دری(۱)

اگر خواستی دری بر قلبت گشوده شود، ابتـدا بایـد حجت خـدا در زمین که چشم الهی در بین خلق است، بر تو نظر کند و لذا سلام بر او می کنی تا او با لبیک خود حجاب بین ما و خود را برطرف نماید.

امام علیه السلام مظهر اسم هادی

(السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ الَّذِی یَهْتَدِی بِهِ الْمُهْتَدُونَ)

سلام بر تو ای نور خدایی که هر کس بخواهد هدایت شود از طریق آن نور که در نزد تو است هدایت می شود!

نور امام معصوم علیه السـلام نور هدایت به سوی خدا است، باید اوّل مقام و جایگاه امام علیه السـلام را بشناسـیم، بعد به خوبی متوجه

۱- دیوان الهی قمشه ای، ص ۳۵۵.

شویم که حیّ و حاضر و زنده و قابل ارتباط است، بعد هم این طور با ایشان که در این سلام مطرح است حرف بزنیم و نظر کنیم به جنبه الهی آن حضرت که موجب هدایت هر طالب هدایتی می شود، بگوییم:

ای

جانِ جانِ جانان، از ما سلام برخوان

رحم

آر برضعیفان، عشقِ تو بی امان است

این کار را نکنیم، چه کار کنیم؟ آیا بهترین راه توجه به حقیقت نورانی امام همین نیست که او مظهر هدایت الهی است؟ او مقصد هستی است، مقصد جان انسان ها است. پس باید دل را متوجه او کرد، آن هم توجهی خاص که در این سلام مطرح است.

خواستم توجه عزیزان را به انواع زوایایی که باید به وجود مقدس حضرت انداخت، جلب کنم، وگرنه خود این سلام، معارفِ عالیه ای در نهان خود دارد که باید در فرصت دیگر و به توفیق الهی به آن بپردازیم، همان طور که علاوه بر این دعا، دعای ندبه توجه خاص به وجود مقدس حضرت می اندازد. دعای ندبه یک دائره المعارف از معارف شیعه است.

معارف شیعه خیلی عمیق است. ائمه ما علیهم السلام می فرمایند: معارف ما مثل قرآن هفتصد بطن دارد، بحث امام زمان علیه السلام از آن معارف عمیق نهفته در مکتب شیعه است و نباید انتظار

داشت با مباحث سطحی بتوان به آن دست یافت. خدا به من و شما توفیق دهد که از طریق دعای عزیز ندبه؛ یکی مبانی دقیق و عمیق تشیع را به قلبمان برسانیم و از جهت دیگر علاقه و توجه خود را به مقام عظمای امام زمان علیه السلام آن طور که باید و شاید اظهار داریم.

شب پانزده شعبان، نورٌ عَلی نور

عزیزان بایـد در یـک کـار پیگیر، موضوع تشـیع و امـامت و امـام زمان عجل الله تعالی فرجه را دنبال کننـد، فقط در حدّ پانزده شعبان مسئله متوقف نشود. آری؛ شب پانزده شـعبان شب بسیار مهمی است، هم به اعتبار خودش که شب پانزدهم شعبان است و هم به اعتبار تولد وجود مقدس حضرت ولیّ عصر عجل الله تعالی فرجه.

تولد امام زمان علیه السـلام و نیمه شـعبان دو چیز است که با هم ترکیب شده است، مثل شب بیست و یکم ماه مبارک رمضان. آن شب در عین این که یکی از شب های قدر است، شبِ شـهادت امیرالمؤمنین علی علیه السـلام هم هست، لذا قبل از این که امیرالمؤمنین علیه السـلام شـهید شوند، باز شب بیست و یکم ماه رمضان شب قدر بود. بله شب پانزده شـعبان یکی از شب های مبارکی است که قبل از تولد حضرت صاحب الزمان علیه السلام

ص: ۹۹

مورد بحث بوده است، پس باید کاری کرد که شب پانزده شعبان از دست نرود.

همـان طور که نزول قرآن، شب قـدر و روز قـدر را مبارک می کنـد، نزول ثقل دیگر از ثقلین یعنی قرآن ناطق، در شب پانزده شعبان، شب و روز نیمه شعبان را مبارک می گرداند و آن شب بستر فوران غفران الهی می گردد. چنانچه رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «یَغْفِرُاللُّه لَیْلَهَ النِّصفِ مِنَ الشَّعبان مِنْ خَلْقِهِ بِقَـدْرِ شَـعْر مِعْزِی بنی کلب»(۱) یعنی؛ خداوند در شب نیمه شعبان به انـدازه موی بزهای بنی کلب بنـدگانش را می بخشد. پس آن شب، شبِ تلاش برای قرب به خدا است. چون شبی است که خداونـد قسم یاد کرده است، هیچ سائلی را محروم نگرداند. شب تعیین سـرنوشت ها است، « ... فِیهَا یَکْتُبُ آجال وَ فیها تَقْسِمُ الْاَرْزاق ... وَ یُنَزِّلُ اللهُ عَزَّوَجلَّ مَلائِکَهَ اِلَی السَّماءِ الدُّنْیا وَ اِلَی الْاَرْضِ بِمَکَّه».(۲)

کمیل می گوید: به اتفاق جمعی در مسجد بصره خدمت علی علیه السلام نشسته بودیم. شخصی پرسید: منظور آیه «فیها یُفْرق

۱- بحار الانوار، ج۹۴، ص ۸۶.

۲- بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۸۹.

کلّ امرٍ حکیم»(۱) که در آن شب، هر امر حکیمی گشایش می یابد، چه شبی است؟ حضرت فرمودند: شب نیمه شعبان، قسم به کسی که جان علی در دست اوست، کسی نیست مگر این که آنچه تا آخر سال از خیر و شرّ بر او جاری می شود در این شب رقم می خورد. بنده ای نیست که آن را زنده نگهدارد و دعای خضر را در آن بخواند، مگر آن که به اجابت می رسد.

کمیل می گوید: سپس من به خانه حضرت رفتم و تقاضای آموختن دعای خضر را کردم. فرمود: بنشین، وقتی این دعا را حفظ کردی، در هر شب جمعه، یا یک بار در ماه، یا سالی یک بار، یا در عمرت یک بار بخوان که از جانب خدا یاری خواهی شد و خدا رزقت را خواهد رساند و مشمول مغفرت او خواهی شد.(۲)

خدا إن شاءالله کمیل را رحمت کند که، علت ورود این دعا از طریق حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام به ما شد. پس اولاً؛ ارزش شب نیمه شعبان از زمان امیرالمؤمنین علیه السلام هم مورد بحث بوده است و باید آن شب را تجلیل کرد. و بعد هم چنانچه ملاحظه می کنید، می فرماید این شب شبی است که

۱- سوره دخان، آیه ۴.

۲- اقبال الاعمال، ص ۲۲۰، فی بعض ادعیه النّصف مِنْ شعبان.

خصوصیات خاص خود را دارد. ثانیاً؛ با تولد وجود مقدس حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه نورٌ علی نور شده و با نظر به مقام قدسی حضرت امام زمان عجل الله تعالی فرجه زمینه ارتباط با خدا شدیدتر گشته است و عملاً می توان از برکات شب پانزده شعبان استفاده بیشتری کرد.

نکته دیگری در رابطه با اعمال شب پانزدهم شعبان در مفاتیح هست و آن زیارت حضرت اباعبدالله علیه السلام است. اگر دقت بفرمایید عموماً یکی از اعمال شب های قدر زیارت حضرت اباعبدالله علیه السلاماست، تا در بهترین زمان ها و در بهترین شرایط ارتباط با خدا -که آن کنار حرم حضرت اباعبدالله علیه السلام بودن است- واقع شویم و یا به عشق حضور در حرم مطهر آن حضرت، در هر جا که هستیم، آن زیارت را بخوانیم. در رابطه با زیارت آن حضرت در این شب، دو روایت خیلی عجیب ذکر شده است؛ یک روایت می فرماید: هر که می خواهد با او، روح صدوبیست وچهارهزار پیامبر مصافحه کند، حضرت اباعبدالله علیه السلام را زیارت کند، در واقع این شب آن قدر ظرفیت دارد که اگر کسی حضرت اباعبدالله علیه السلام را زیارت کند، روحش آماده می شود تا با روح صدوبیست و چهارهزار پیامبر تماس داشته باشد.

و در روایت دیگری هست که زیارت آن حضرت، موجب آمرزش گناهان می شود، و در واقع این دو روایت هماهنگی

دارند، چون وقتی گناهان انسان آمرزیده شد و به روح اهل عصمت نزدیک شد، آماده تماس با پیامبران خدا خواهد گشت.

اعمال دیگری هم از طریق ائمه معصومین علیهم السلام وارد شده که مرحوم شیخ عباس قمی«رحمه الله علیه» در مفاتیح جمع آوری کرده است، در حدّ امکان از انجام آن خود را محروم نکنید.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه منتظر آمادگی ما هستند

سؤال: چه نوع خطرهایی امام زمان را تهدید می کند که در دعا از خدا تقاضا می کنیم خدایا او را از شرّ هر ماجراجو و متجاوزی حفظ کن؟

جواب: همان خطرهایی که الان مانع ظهور امام زمان علیه السلام هست، و امام علیه السلام را تهدید می کنند که نتوانند برنامه های خود را اجرا کنند و خطر این که آن حضرت به قتل برسند و مسئولیتی که به عهده آن حضرت است خوب انجام نگیرد. خود حضرت می فرمایند: پدرم به من وصیت کرده که خود را از منظر مردم دور نگهدارم،(1)

چراکه خطر آن حضرت را تهدید می کند. به گفته آیت الله الهی (برادرِ

۱- منتهی الآمال، ج۲، ص۴۲۵، چاپ کتاب فروشی اسلامیه.

علامه طباطبایی«رحمه الله علیه»): «ظهور انفرادی، زمینه ظهور اجتماعی است، وگرنه اگر امّت آماده نباشند و او بیاید، همان بلایی سرشان خواهد آمد که بر سر یازده معصوم دیگر آمد.»(۱) پس ملاحظه می فرمایید که آن حضرت منتظر آمادگی ما هستند، منتظر این که دل ها و دست های ما آماده پذیرش و دفاع از آن حضرت شود.

چرا الآن امام زمان عجل الله تعالی فرجه به طور معین ومشخص ظاهر نیستند؟ برای این که ما این دعاها را با تمام وجود قبول نکرده ایم که جزء مرام و زندگی ما شود. خطرهایی که امام علیه السلام را تهدید می کند، همان خطرهایی است که پیامبر صلی الله علیه و آله را تهدید کرد، اگر پیامبر صلی الله علیه و آله در جنگ اُحد کشته شده بودند، چه می شد؟ به آن حضرت ضرر نمی خورد، ولی مسئولیت ایشان ناقص می ماند و لذا با نهایت تلاش، خودشان را حفظ کردند و دو زره روی هم پوشیدند و بر عمامه شان کلاه خود گذاشتند، و بالأخره ماندند و ماندند تا این دین ادامه پیدا کرد و کامل شد. خود حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در حفظ خود تلاش می کردند، و اگر امام زمان علیه السلام را در همان ابتدا شهید کرده بودند، الآن بشر چه کار می کرد؟ پس همت من و شما را می طلبد تا آماده دفاع از امام

۱- کتاب «الهیه»، ص۱۶۶.

زمانمان باشیم و از خدا بخواهیم کمک کند تا إن شاء الله آن نتایج کامل را به دست آوریم. در واقع با این دعاها به خدا می گوییم هم خود خداوند کمک کند در حفظ آن حضرت و در تحقق برنامه های او، و هم به ما آمادگی آن کارها را بدهد. اگر ما بخواهیم خدا کسی را حفظ کند دعا می کنیم، در این دعا به خدا عرض می کنیم که هم خودمان آماده ایم از آن حضرت دفاع کنیم و هم از تو می خواهیم که ماوراء توان ناقص ما، خودت آن حضرت را حفظ کن. به یک اعتبار هم در این دعاها ما نظر به جانِ جانمان انداخته ایم تا با خدا صحبت کنیم، که خدایا ما ایستاده ایم تا از امام زمانمان دفاع کنیم؛ یکی از راه های دفاع هم همین است که از خدا بخواهیم که کمک کند که امام زمان علیه السلام حفظ شود. مگر شما، امام خمینی«رحمه الله علیه» بنیان گذار انقلاب را دعا نمی کردید، تا امام«رحمه الله علیه» توانست راه را به اینجا برساند؟ پس دعا برای امام زمان علیه السلام کردن، زمینه می شود تا خداوند تدریجاً فیض خود را به مردم برساند و مردم آماده پذیرش فیض نهایی ظهور شوند و بتوانند امام را درست بپذیرند.

«والسلام علیکم و رحمهالله و برکاته»

آثار منتشر شده از استاد طاهرزاده

معرفت النفس و الحشر (ترجمه و تنقیح اسفار جلد ۸ و ۹)

گزینش تکنولوژی از دریچه بینش توحیدی

علل تزلزل تمدن غرب

آشتی با خدا ازطریق آشتی باخود راستین

جوان و انتخاب بزرگ

روزه ، دریچه ای به عالم معنا

ده نکته از معرفت النفس

ماه رجب ، ماه یگانه شدن با خدا

کربلا، مبارزه با پوچی ها

زیارت عاشورا، اتحادی روحانی با امام حسین علیه السلام

فرزندم این چنین باید بود (نامه حضرت علی به امام حسن علیهم السلام - نهج البلاغه، نامه ۳۱)

فلسفه حضور تاریخی حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه

مبانی معرفتی مهدویت

مقام لیله القدری فاطمه علیها السلام

از برهان تا عرفان (شرح برهان صدیقین و حرکت جوهری)

جایگاه رزق انسان در هستی

فرهنگ مدرنیته و توهّم

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹